

**“ SİBER SALDIRI SONUCUNDA TALEP EDİLEN FİDYE
PARASININ (RANSOM) SİBER RİSK SİGORTASI
KAPSAMINDA SİGORTALANABİLİRLİĞİ VE ÖDENEN FİDYE
BEDELİNİN SİGORTA ETTİRENİN ZARARI ÖNLEME VE
AZALTMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ KAPSAMINDA TAZMİNİ***

*(INSURABILITY OF RANSOM REQUESTED BY HACKERS AFTER A SUCCESSFUL
RANSOMWARE ATTACK WITHIN THE SCOPE OF CYBER RISK INSURANCE AND
INDEMNIFICATION OF THE PAID RANSOM FEE AS AN EXPENDITURE MADE
BY THE POLICYHOLDER IN REGARD TO THEIR DUTY TO
MITIGATE THE DAMAGE)*

Dr. Öğr. Üyesi/Dr. Lecturer Ahmet Batuhan OYAL**

ÖZ

Her alanda giderek bilişim teknolojileri sistemine bağımlı hâle gelmesi, siber risklerin neden olabileceği zararların boyutunu ve miktarını da arttırmaktadır. Siber risk sigortalarıyla, bu tür rizikolardan doğabilecek zararlara karşı güvence sağlanmaktadır. Siber saldırılar, bilgisayar korsanlarınca kural olarak maddî kazanç sağlamak için gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda fidyeleme saldırıları ve talep edilen fidye bedelleri giderek artmaktadır. Bu çalışmada sigorta sözleşmesi kapsamında bilgisayar korsanlarına ödenecek fidye bedellerinin teminat altına alınmasının sigorta hukukunda daha sınırlı bir uygulama alanı bulan sözleş-

^H Hakem denetiminden geçmiştir.

* Bu makale 29.08.2023 tarihinde Yayınevimize ulaşmış olup, 09.09.2023 tarihinde birinci hakem; 01.10.2023 tarihinde ikinci hakem onayından geçmiştir.

** Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, oyal@tau.edu.tr, ORCID ID: orcid.org/0000-0002-3055-5870.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Bu makaleye atıf için; OYAL, Ahmet Batuhan, “Siber Saldırı Sonucunda Talep Edilen Fidyeye Parasının (Ransom) Siber Risk Sigortası Kapsamında Sigortalıların ve Ödenen Fidyeye Bedelinin Sigorta Ettirenin Zararı Önleme ve Azaltma Yükümlülüğü Kapsamında Tazmini”, Banka ve Finans Hukuku Dergisi, Cilt No.: 12, Sayı No.: 47, 2023, s. 523-574.

me serbestisi ilkesi kapsamında mümkün olup olmadığı değerlendirilmiştir. Ayrıca siber risk sigortasında ödenecek fidye bedellerinin teminat altına alınmadığı durumlarda, siber saldırının sonlandırılması için yapılan fidye ödemelerinin sigorta ettirenin koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında yapılan bir gider olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususu ve ödenen fidye bedelinin bu kapsamda yapılan makul bir gider olarak kabulü için gerekli şartlar incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Siber Risk Sigortası, Sözleşme Serbestisi İlkesi, Fidyeye Saldırısı, Siber Saldırı, Koruma ve Kurtarma Yükümlülüğü

ABSTRACT

Increasing dependency on information technology systems in every field increases damages that may be caused by cyber risks. Cyber risk insurance provides assurance against damages that may arise from such risks. Generally cyber-attacks are carried out by hackers for financial gain. In this context, ransom attacks and demanded ransoms are increasing. In this study, it has been evaluated whether it is possible to insure the ransom amount to be paid to hackers within the scope of insurance contract considering that the principle of freedom of contract has a more limited application in insurance law. In addition, in cases where the ransom fees to be paid are not covered in the cyber risk insurance, whether the ransom payments made for the termination of the cyber-attack can be considered as an expense made within the scope of the protection and recovery obligation of the insured, and the necessary conditions for accepting the paid ransom as a reasonable expense within this scope have been examined.

Keywords: *Cyber Risk Insurance, Principle of Freedom of Contract, Ransomware Attack, Cyber Attack, Protection and Recovery Obligation of the Insured*

***

Giriş

Bilişim teknolojileri sistemlerindeki gelişmenin ivme kaybı olmaksızın sürekli olarak devam etmesi, pek çok iş ve işlemin bu sistemler tarafından çabucak ve rahatlıkla yapılabilmesi gerek günlük gerekse ticarî hayatın her alanında bilişim teknolojileri sistemlerinin yaygın şekilde kullanılması sonucunu doğurmaktadır. Pek çok kolaylığı beraberinde getirmelerine rağmen bu sistemler, ne yazık ki güvenlik açıkları, kullanıcı hataları gibi bazı “zayıf noktalar” üzerinden bilgisayar korsanlarının (hackerların) hedefi olmaktadır. Üreticiler ve kullanıcılar tarafından alınan önlemler çoğu zaman inatçı ve sistematik saldırılar karşısında yetersiz kalmaktadır.

Son yıllarda bilgisayar korsanları, özellikle geniş çapta hizmet veren veya büyük ticarî faaliyetler yürüten işletmeleri hedef alarak, zararlı yazılımlarla bu işletmeler tarafından kullanılan sistemlere sistem sahibinin erişimini kısıtlamakta ve yetkili kişi olan sistem sahibine yeniden erişim imkânın sağlanması için fidye ödenmesini talep etmektedirler. Siber saldırılar, uygulamada bilgisayar korsanları için bir gelir kapısı hâline gelmiştir. Kullanılan bilişim teknolojileri sistemlerine yetkili kullanıcıların erişiminin engellenmesi, otomatize edilmiş pek çok sürecin durmasına, işletmenin faaliyetine devam edememesine sebebiyet vermektedir. Bu durum, siber saldırıya uğrayan işletmenin büyüklüğüne göre çok ciddi miktarlarda iş ve dolayısıyla kâr kaybına neden olmasının yanı sıra işlenmiş olan üçüncü kişilere ait verilerin de bu kapsamda ihlâl edilmesi nedeniyle ayrıca itibar kaybına ve idarî yaptırımlara neden olmaktadır.

Bu tür risklere karşı kendisini korumak isteyen kişiler, siber risk sigortalarına yönelmektedir. Siber risk sigortası, aslında oldukça büyük zararlara neden olabilecek rizikolara karşı sigorta himayesi sağlamasına rağmen, uygulamada bilişim teknolojileri sistemlerini kullanan işletmeler veya kişilerde siber güvenlik bilinci henüz yeterli düzeyde olmadığından pek tercih edilen bir sigorta türü değildir. Ancak siber saldırıların teknolojideki gelişmelere paralel olarak sürekli artış göstermesi ve daha karmaşık hâle gelmesi, ülkemizde ve dünyada kötü örneklerin basınyayın organlarında yer alması sonucunda toplumda siber tehlikelerle ilgili bir bilincin oluşmaya başlaması gibi hususlar siber risk sigortasına ilgiyi arttırmaktadır.

Siber riskler çok çeşitlidir. Ancak fidyeleme saldırıları (ransomware), işletmeler bakımından özel bir tehlike arz etmektedir. Bu tür siber

saldırıda, bilgisayar korsanları bilişim teknolojileri sistemine sızarak sistemdeki tüm verileri şifrelemekte ve sistem sahibinin sisteme erişimini engellemektedir. Sistemine yeniden erişmek isteyen sistem sahibi, bilgisayar korsanının elinde bulunan anahtar şifreyi girerek şifrelenen verilerine yeniden erişim sağlayabilir. Bu anahtar şifrenin alınamaması durumunda tüm verilerin kaybedilmesi söz konusu olur. Bilgisayar korsanları, fidyeleme saldırısı başarılı olduktan sonra sistemdeki verilere yeniden erişim sağlayacak anahtar şifrenin sistem sahibine verilmesi için bir fidye bedeli (ransom) ödenmesini talep etmektedirler.

Bu çalışmada, öncelikli olarak konunun güncelliğinin ve esas konumuz olan fidye ödemelerinin hangi bağlamda söz konusu olduğunun ortaya konabilmesi için siber riskler ve siber risk sigortası hakkında kısa açıklamalar yapılmıştır. Daha sonra siber risk sigortasıyla bilgisayar korsanlarına yapılan fidye ödemelerine ilişkin olarak sigorta teminatı sağlanması, sözleşme serbestisi ilkesiyle sigorta hukuku bakımından bu ilkenin sınırları kapsamında değerlendirilmiştir. Son olarak sigorta ettiren tarafından bilgisayar korsanlarına yapılan ödemelerin, sigorta ettirenin koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında sigortacı tarafından tazmini gereken bir gider olarak değerlendirilmesinin mümkün olup olmadığı ve bunun şartları incelenmiştir.

A. Siber Riskler ve Siber Risklere Karşı Bir Güvence Olarak Siber Risk Sigortaları

I. Genel Olarak

Gerek bireysel gerekse ticarî hayatta teknoloji kullanımı, hem teknolojik cihazların gelişimine bağlı olarak hem de pandemi, ekonomik sıkıntılara bağlı olarak alınan tasarruf önlemleri gibi küresel çapta etkili olan dışsal sebeplerden ötürü hiç olmadığı kadar artmaktadır. Teknolojinin hayatın her alanında bu kadar entegre hâle gelmesi ve ticarî hayatta pek çok iş ve işlemin bilişim teknolojileri sistemleri üzerinden yapılması, siber güvenlik risklerini de beraberinde getirmektedir.

Siber risklerin neden olabileceği zararlar miktar itibarıyla doğal afetler kadar yıkıcı olabileceği gibi gerçekleşen bir siber risk, herhangi

bir doğal afetin etkileyebileceğinden çok daha fazla insanı etkileyebilir¹. Konumuzun kapsamını aştığı için siber risklerin neden olabileceği zararlar ayrıntılı olarak incelenmeyecektir. Ancak konunun önemini vurgulamak ve meydana gelebilecek zararların büyüklüğünü gözler önüne sermek için bazı istatistiksel verileri paylaşmanın ve geçtiğimiz yıllarda küresel çapta gerçekleşen bazı siber riskleri anmanın yerinde olacağı kanaatindeyiz. Aon ve Financial Times tarafından ortak hazırlanan C-Suite Siber Risk Raporu'na göre 2017-2021 yılları arasında siber saldırı kaynaklı kayıpların toplam maliyetinin 1 trilyon doları aştığı tespit edilmiştir². Thales Group tarafından küresel çapta yapılan bir araştırma sonucu yayımlanan 2022 Thales Veri Tehdidi Raporu'nda³ araştırmaya katılan işletmelerin yaklaşık beşte birinin (%21) fidye virüsü saldırısına (ransomware attack) maruz kaldığı, saldırıya maruz kalan işletmelerden %43'ünün bu saldırıdan önemli ölçüde etkilendiklerini belirttikleri ifade edilmiştir⁴.

Daha somut bir örnek olarak yakın tarihte gerçekleşen *Colonial Pipeline* olayı verilebilir. 2021 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin en büyük boru hattını yöneten ve ülkenin doğu yakasının dizel, benzin ve jet yakıtı ihtiyacının %45'ini sağlayan Colonial Pipeline şirketinin bilişim sistemine sızan *DarkSide* isimli bir hacker grubu, akaryakıt transferinin devre dışı kalmasına neden olmuştur. Colonial Pipeline şirketi, sistem erişiminin tekrar kendilerine devredilmesi için bilgisayar korsan-

¹ Dünya Ekonomik Forumu tarafından yayımlanan 2023 yılına ait Küresel Riskler Raporu'nda, gelecek iki ve on senelik tahminler bakımından siber suçların yaygınlaşması ve siber güvensizlik en önemli 10 küresel risk arasında sekiz numarada yer almaktadır. Ayrıca anılan raporda, siber alandaki zarar verici aktivitelerin daha agresif ve karmaşık hâle gelmelerinin yanı sıra daha yaygın şekilde ortaya çıktıklarına da dikkat çekilmiştir (World Economic Forum, 'Global Risks Report 2023' s. 42 (<https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2023.pdf> Erişim Tarihi 17 Temmuz 2023))

² <<https://www.aon.com/turkey/tr/about-aon/newsroom-2020/siber-saldiri-kayıplarının-toplam-maliyeti-yıllık#:~:text=Siber%20Saldırı%20Kayıplarının%20Toplam%20Maliyeti,yıllık%206%20trilyon%20dolara%20ulaşabilir>> Erişim Tarihi 17 Temmuz 2023

³ <<https://mb.cision.com/Public/20506/3530950/b55a39d9e52a4074.pdf>> Erişim Tarihi 17 Temmuz 2023

⁴ 2022 Thales Data Threat Report, s. 10 <<https://mb.cision.com/Public/20506/3530950/b55a39d9e52a4074.pdf>> Erişim Tarihi 17 Temmuz 2023

larına 4.4 milyon Amerikan Doları fidye ödemek zorunda kalmıştır⁵. Bunun yanı sıra ABD Ulaştırma Bakanlığı Boru Hattı ve Tehlikeli Maddeler Güvenlik İdaresi tarafından Colonial Pipeline'a başlatılan inceleme neticesinde tespit edilen güvenlik yönetmeliği ihlalleri nedeniyle yaklaşık 1 milyon dolarlık idarî para cezası verilmesi teklif edilmiştir⁶. Colonial Pipeline olayında sadece boru hattını işleten şirket değil, Amerika Birleşik Devletleri'nin neredeyse tüm doğu yakası zarar görmüştür. Doğru yakasının petrol ihtiyacının neredeyse yarısını karşılayan boru hattının 7 Mayıs 2020 ilâ 12 Mayıs 2020 tarihlerinde kullanılamaması, bir dalgalanma etkisi yaratmıştır. Akaryakıt bulamayacağından endişe eden tüketicilerin pek çok akaryakıt istasyonundaki yakıtı tüketmesi, boru hattının kullanılamamasından normal şartlarda etkilenmeyecek bölgelerde bile yakıt krizine neden olmuştur⁷. Ayrıca dalgalanma etkisi, 2014 yılından beri Amerika Birleşik Devletleri'nde petrolün varil fiyatının ilk defa ortalamada 3 Amerikan dolarının üzerine çıkmasına sebebiyet vermiştir⁸. Ezcümle, siber riskin gerçekleşmesi, sadece Colonial Pipeline şirketini zarara uğratmamış, aynı zaman büyük çaplı bir sosyal ve ekonomik zarara neden olmuştur.

Kurumlar açısından bakıldığında siber riskler, sadece riskin gerçekleşmesi durumunda meydana gelecek malî kayıpla sınırlı değildir. Yaşanan maddî kaybın yanı sıra kurumun itibarının zedelenmesi ve müşterilerinin ya da kullanıcılarının güven kaybı yaşaması, müşteri portföyü üzerindeki etkisi itibarıyla işletmenin ticarî varlığını dahi tehdit edebilecek nitelikte olabilir⁹. Bu noktada diğer tüm riskler bakımından olduğu gibi kişilerin ve kurumların bir siber riskin gerçekleşmesi nedeniyle or-

⁵ <<https://www.theguardian.com/technology/2021/may/19/colonial-pipeline-cyber-attack-ransom>> Erişim Tarihi 17 Temmuz 2023

⁶ <<https://www.phmsa.dot.gov/news/phmsa-issues-proposed-civil-penalty-nearly-1-million-colonial-pipeline-company-control-room>> Erişim Tarihi 17 Temmuz 2023

⁷ <<https://www.washingtonpost.com/business/2021/05/13/colonial-pipeline-ransomware-gas-shortages/>> Erişim Tarihi 17 Temmuz 2023

⁸ <<https://www.businessinsider.com/gas-prices-colonial-pipeline-cyberattack-fuel-east-coast-2021-5>> Erişim Tarihi 17 Temmuz 2023

⁹ Eda Uzuntaş, Emine Kara, Abdullah Buğra Soylu and Erdem Kırkbeşoğlu, 'Siber Sigortalar: Son Gelişmeler, Uygulamalar ve Sorunlar' (2018) (12) Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi 10

taya çıkabilecek zararlardan korunma ihtiyacı, pek çok sigortacı tarafından sağlanan siber risk sigortasıyla karşılanmaktadır.

II. Siber Risk Kavramı

Siber risk kavramı bilgi ve teknoloji sistemlerini etkileyebilecek çok sayıda farklı riski ifade eden bir üst başlık olduğundan, bu kavramın doktrinde genel kabul gören bir tanımı bulunmamaktadır. *Mukhopadhyay, Chatterjee, Saha, Mahanti and Sadhukhan*, siber riskleri, siber alanda ticarî itibar ve para kaybına yol açan kötü niyetli bir olayla ilişkili riskler olarak tanımlamıştır¹⁰. *Strupczewski*, siber risk tanımlarını inceledikten sonra, siber riskin olumsuz sonuçları itibarıyla bilgi veya bilişim teknolojileri sistemlerinin gizliliğini, kullanılabilirliğini ve bütünlüğünü etkileyebilecek, bir kurumun veya kuruluşun bilgi ve teknolojik kaynaklarında ortaya çıkabilecek operasyonel bir risk olduğu sonucuna varmıştır¹¹. Baş Risk Görevlileri Forumu (*Chief Risk Officer Forum*) tarafından 2016 tarihinde yayımlanan “Siber Risk İçin Önerilen Sınıflandırma Metodolojisine İlişkin BRG Forumu Kavram Raporu”nda siber risk kavramının, internet ve telekomünikasyon ağları gibi teknolojik araçlar da dahil olmak üzere elektronik verilerin kullanımı ve iletimi ile ilgili tüm riskleri kapsadığı ifade edilmiştir¹². *Kaigorodova, Mustafina, Pyrkova, Vyukov and Davletshina*, siber riskin sadece şirket çalışanlarının yetkisiz müdahaleleri veya hileli eylemlerden kaynaklanan riskler bütünü olarak görülmesinin doğru olmadığını, kusurlu yazılım, çalışanların hatalı eylemleri de dahil olmak üzere tüm riskler bütününe dikkate alınması gerektiğini ifade etmişlerdir¹³.

---

¹⁰ Arunabha Mukhopadhyay, Samir Chatterjee, Debashis Saha, Ambuj Mahanti and Samir K. Sadhukhan, ‘Cyber-risk decision models: To insure IT or not’ (2013) 56, *Decision Support Systems* 11

¹¹ Grzegorz Strupczewski, ‘Ryzyko cybernetyczne jako wyzwanie dla branży ubezpieczeń w Polsce i na świecie’, (2017) 1 (10) *FINANSE* (Gulnara Kaigorodova, Alfiya Mustafina, Guzel Pyrkova, M. G. Vyukov and L. M. Davletshina, ‘Cyber Risks for Insurance Company’ in Svetlana Ashmarina, Anabela Mesquita and Marek Vochozka (eds), *Digital Transformation of the Economy: Challenges, Trends and New Opportunities* (Springer 2020) 675, naklen)

¹² CRO Forum Concept Paper on a proposed categorisation methodology for cyber risk, s. 2 <https://www.thecroforum.org/wp-content/uploads/2016/06/ZRH-16-09033-P1_CRO_Forum_Cyber-Risk_web-2.pdf> Erişim Tarihi 17 Temmuz 2023

¹³ Kaigorodova, Mustafina, Pyrkova, Vyukov and Davletshina (n 11) 675

Geniş anlamda siber risk, bir kurum veya kuruluş içerisinde dijital bilgi teknolojilerinin veya dijital operasyonel teknolojilerin kullanılmasından, işletilmesinden veya benimsenmesinden veyahut kurum içinde veya dışında başka kişilere veri gönderiminden veya alınmasından kaynaklanan işletmesel riskler olarak tanımlanmaktadır¹⁴. Türk hukukunda doktrinde ise siber risk, veri veya hizmet gizliliğini, kullanılabilirliğini veya bütünlüğünü tehlikeye atan bilgi ve iletişim teknolojilerinden kaynaklanan herhangi bir risk olarak tanımlanmıştır¹⁵.

Sigorta mevzuatımızda siber risk kavramının tanımı yapılmamıştır. Türk hukukunda doktrinde haklı olarak siber risk kavramının, uluslararası mevzuat ve uygulamalar da gözetilerek en azından sigorta sektörü için sigorta mevzuatında tanımlanmasının isabetli olacağı vurgulanmaktadır¹⁶. Sigorta hukuku ve sigortacılık açısından siber risk, önemli sorunları da beraberinde getirmektedir. Sigortacılık açısından siber riskin aktüeryal hesabının yapılması ve riske dayalı primin hesaplanması gibi sorunlar, çalışmamızın kapsamı dışında kaldığından, sadece bu sorunların uluslararası¹⁷ pek çok bilimsel çalışma kapsamında tartışıldığına dikkat çekmekle yetiniriz.

¹⁴ James E. Sheuermann, 'Cyber Risks, Systemic Risks, and Cyber Insurance', (2018) 3 (122) Penn State Law Review 616. Aynı yönde bkz. Marsh & Hm Gov't, UK Cyber Security: The Role Of Insurance In Managing And Mitigating The Risk, s. 8 <https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/415354/UK_Cyber_Security_Report_Final.pdf> Erişim Tarihi 17 Temmuz 2023; Martin Eling and Werner Schnell, Ten Key Questions on Cyber Risk and Cyber Risk Insurance, s. 12 <https://www.genevaassociation.org/sites/default/files/research-topics-document-type/pdf_public/cyber-risk-10_key_questions.pdf> Erişim Tarihi 17 Temmuz 2023; Sachin Shettya, Michael McShanea, Linfeng Zhangb, Jay P. Kesanb, Charles A. Kamhouac, Kevin Kwiatc and Laurent L. Njilla, 'Reducing Informational Disadvantages to Improve Cyber Risk Management' (2018) (43) The Geneva Papers on Risk and Insurance 228

¹⁵ Ahmet Karayazgan, Hukuki Yönüyle Siber Riskin Sigorta ve Reasüransı (Makalelerim Işığında) (1st edn, Legal Yayıncılık 2020) 6. Aynı yönde Eyüp Ensar Şağban, 'NFT'ler Özelinde Siber Sigortaya Bir Bakış' (2021) 2 (3) Bilişim Hukuku Dergisi 433

¹⁶ Kazayazgan (n 15) 7

¹⁷ Bu hususta örneğin bkz. Christian Biener, Martin Eling and Jan Hendrik Wirfs, 'Insurability of Cyber Risk: An Empirical Analysis' (2015) 1 (1) The Geneva Papers on Risk and Insurance: Issues and Practice 131 vd.; Kerstin Awiszus, Thomas Knispel,

Sigorta hukuku açınsındansa yabancı doktrinde, siber risklerin gelişen teknolojiyle birlikte evrildiği ve farklılaştığı, sigorta şirketleri tarafından sigorta sözleşmelerinde kullanılan kavramların, ibarelerin ve klozların yeknesaklık arz etmediği, ayrıca siber risk sigortaları bakımından sözleşmelerde yer alan ifadelerin nasıl yorumlanacağına ilişkin yerleşik mahkeme içtihatlarının bulunmamasının da rizikonun gerçekleşmesi durumunda taraflar arasında uyuşmazlık çıkmasına neden olduğu ifade edilmiştir¹⁸.

III. Siber Risk Sigortası

Doktrinde siber risklerin önlenbilmesi için güvenli bir siber altyapının kurulması, bu alandaki farkındalığın artırılması ve maruz kalınan siber saldırılara vakit kaybetmeksizin müdahale edebilecek teknik ve yönetsel bir yapılaşmaya gidilmesi gerektiği ifade edilmektedir¹⁹. Ancak alınacak önlemlere rağmen siber risklerin tamamen ortadan kaldırılması mümkün değildir²⁰. Bu noktada siber risk sigortası, sigortalıya siber risklerin gerçekleşmesi durumunda ortaya çıkan zararlara karşı bir güvence sağlar.

1. “Siber Risk Sigortası” Terimi ve Kavramı

a. Terim Karmaşası

Türk hukukunda doktrinde ve uygulamada, siber risklere karşı yapılan sigortalar yeknesak bir şekilde isimlendirilmemektedir. Doktrinde

---

Irina Penner, Gregor Svindland, Alexander Voß and Stefan Weber, ‘Modeling and Pricing Cyber Insurance’, (2023) (13) European Actuarial Journal 3 vd.

¹⁸ Christopher C. French, ‘Insuring Against Cyber Risk: The Evolution of an Industry’, (2018) 3 (122) Penn State Law Review 609. Aynı yönde bkz. Gregory D. Podolak, ‘Insurance For Cyber Risks: A Comprehensive Analysis Of The Evolving Exposure, Today’s Litigation, And Tomorrow’s Challenges’, (2015) 2 (33) Quinnipiac Law Review 381

¹⁹ Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. Thomas Kosub, ‘Components and challenges of integrated cyber risk management’, (2015) (104) Zeitschrift für die gesamte Versicherungswissenschaft 626 vd. Ayrıca bkz. Altuntaş, Kara, Soylu and Kırkbeşoğlu (n 9) 11

²⁰ Eski FBI Müdürü Robert S. Mueller, 2012 yılında RSA Konferansı’nda yaptığı konuşmada şirketlerin “hacklenmiş olanlar” ve “gelecekte hacklenecek olanlar” olmak üzere ikiye ayrıldığını, bunların da artık “halihazırda siber saldırıya uğramış olanlarla”, “tekrar siber saldırıya uğrayacak olanlar” şeklinde tek bir kategoride birleştiğini söylemiştir (French (n 18) 607)

siber risklere karşı yapılan sigortaların, “siber sigorta”²¹, “siber risk sigortası”²² veya “siber güvenlik sigortası”²³ gibi farklı şekillerde adlandırıldığı tespit edilmiştir.

Uygulamada ise siber risklere karşı sigorta teminatı sağlayan sigortacıların, bu tür sigorta sözleşmelerini farklı şekillerde isimlendirdikleri görülmektedir. Uygulamada siber risklere karşı yapılan sigorta sözleşmelerinin “siber güvence sigortası”²⁴, “siber güvenlik sigortası”²⁵, “siber koruma sigortası”²⁶, “siber riskler güvende sigortası”²⁷ veya “dijital güvenlik sigortası”²⁸ olarak adlandırılmaktadır. Farklı adlandırmalar, sağlanan teminatın bireysel veya kurumsal risklere yönelik olup olmasına göre de değişmektedir.

²¹ Karayazgan (n 15) 28; Altuntaş, Kara, Soyulu and Kırkbeşoğlu (n 9) 12

²² İpek Cebeci, ‘Türkiye’de Siber Risk Sigortalıların İlişkin Bir Değerlendirme’, (2021) 1 (56) Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi 172; Sinan Şekeroğlu and Haşim Özüdoğru, ‘Dijital Dönemin Koruyucuları: Siber Risk Sigortalıların’, 4. International Research Congress on Social Sciences (11-13 September 2019) 60 vd.

²³ Şekeroğlu and Özüdoğru, tebliğ başlığında ve metninde “siber risk sigortası” ifadesini kullanmalarına rağmen 60. sayfada siber risklere karşı yapılan sigortaya ilişkin açıklamalara ait “3.” numaralı başlıkta “siber güvenlik sigortası” ifadesini kullanmışlardır (Şekeroğlu and Özdoğru (n 22) 60)

²⁴ <https://www.allianz.com.tr/tr_TR/urunler/diger-urunler/diger/siber-guvence-sigortasi.html#/customer-lead-form> Erişim Tarihi 20 Temmuz 2023

²⁵ <<https://www.anadolusigorta.com.tr/urunler/isyeri-ve-kobi-sigortalar/ticari-siber-guvenlik-sigortasi>> Erişim Tarihi 20 Temmuz 2023;

<<https://www.eurekosigorta.com.tr/kurumsal-urunlerimiz/detay/siber-guvenlik-sigortasi/cyberrisk>> Erişim Tarihi 20 Temmuz 2023;

<<https://www.arexsigorta.com.tr/tr-TR/siber-guvenlik-sigortasi>> Erişim Tarihi 20 Temmuz 2023. Ray Sigorta A.Ş. ise bireysel siber risk sigortasını “Cyberella Siber Güvence Sigortası” olarak adlandırmıştır (<<https://www.raysigorta.com.tr/kendim-ve-ailem-icin/diger-sigortalar/cyberella-siber-guvenlik>> Erişim Tarihi 20 Temmuz 2023).

²⁶ <<https://www.aksigorta.com.tr/urunler/kurumsal-urunler/diger-sigortalar/siber-koruma-sigortasi>> Erişim Tarihi 20 Temmuz 2023

²⁷ <<https://www.turkiyesigorta.com.tr/urunlerimiz/diger-sigortalar/siber-riskler-guvende>> Erişim Tarihi 20 Temmuz 2023

²⁸ <<https://www.somposigorta.com.tr/dijital-guvenlik-sigortasi>> Erişim Tarihi 20 Temmuz 2023

b. Siber Risk Sigortası Kavramı

Doktrinde bir görüş, siber risk sigortasını, bilişim sistemlerinde siber riske bağlı olarak ortaya çıkan kayıpları konu alan sigorta olarak tanımlamaktadır²⁹. Doktrindeki başka bir görüş ise siber sigortayı, gizliliği haiz ve korunma ihtiyacı duyulan verilerin hukuka aykırı yollarla ortaya çıkması ile oluşacak hasara karşı yapılan sigorta olarak tanımlanmaktadır³⁰. Doktrinde bir diğer görüş, siber risk sigortasını bir kurumun bilgi teknolojisi altyapısında meydana gelebilecek beklenmedik bir teknik arıza ya da bu altyapı sistemlerine yönelik olarak gerçekleştirilen siber saldırılar sonucunda doğabilecek muhtemel zararlara karşı güvence sağlanmasına ilişkin sigorta olarak tanımlamaktadır³¹.

Hemen yukarıda terim karmaşasına dikkat çekilmişti. Özellikle uygulamada siber risk sigortası olarak aslında farklı amaçlara yönelik ve farklı teminatlar içeren sigorta sözleşmeleri akdedildiğinden, öncelikle siber risk sigortası kapsamında teminat altına alınan rizikolar bakımından bir ayırım yapılması gerekmektedir.

Uygulamada farklı şekillerde isimlendirilmiş olsalar da, teminatlar incelendiğinde siber risk sigortalarının bireysel ve ticarî siber risk sigortaları olarak ikiye ayrıldığını söylemek mümkündür. Bireysel siber risk sigortalarıyla, kişinin kimlik hırsızlığı, şahsi ödeme araçlarının hileli kullanımı, kişisel şifrelerin çalınması gibi bazı kişisel verilerinin ele geçirilmesi ve kötüniyetli olarak kullanılması nedeniyle uğrayabileceği maddî zararların teminat altına alınmaktadır³². Ticarî siber risk sigortalarında ise genel olarak kişisel verilere ilişkin ihlaller nedeniyle verilen idarî para cezaları, veri koruma hasarları, siber fidye zararları, siber riskin gerçekleşmesi nedeniyle iş durması gibi rizikolara karşı teminat sağ-

²⁹ Şağban (n 15) 436; Altuntaş, Kara, Soylu and Kırkbeşoğlu (n 9) 12. Aynı yönde Cebeci (n 22) 171

³⁰ Şekeroğlu and Özudoğru (n 22) 61

³¹ Karayazgan (n 15) 28; Alperen Çotak, Sigortacılık Sektöründe Siber Güvenliği, Dünyada ve Türkiye'deki Gelişmelerin İncelenmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü), İstanbul 2019, 16

³² Örneğin bkz. Anadolu Sigorta Bireysel Siber Güvenlik Sigortası teminatları, <<https://www.anadolusigorta.com.tr/urunler/size-ozel-sigortalar/bireysel-siber-guvenlik-sigortasi>> (Erişim Tarihi 20 Temmuz 2023) ve Aveon Sigorta Bireysel Siber Risk Sigortası teminatları, <<https://www.aveonglobalsigorta.com/aveon-bireysel-siber-risk-sigortasi>> (Erişim Tarihi 20 Temmuz 2023)

lanmaktadır³³. Ticarî siber risklerin bireysel siber risklerden farkı, ticarî bir siber riskin gerçekleşmesi durumunda ilgili kurum veya kuruluşun, faaliyetleri aksadığı için maddî kayıplar yaşamasının yanı sıra topladığı ve/veya işlediği üçüncü kişilere ait verilen ihlâl edilmesi nedeniyle üçüncü kişilerin bu ihlâller nedeniyle uğradığı zararlardan doğan başta tazminat olmak üzere diğer taleplerine muhatap olmasıdır. Başka bir ifadeyle ticarî siber risk sigortalarında, birinci ve üçüncü taraf sorumluluklarının teminat altına alındığı söylenebilir.

Siber risklerin çok çeşitliği olduğu ve teknolojiye paralel olarak gelişmeye devam ettiği gözetildiğinde, tüm siber riskleri kapsayacak bir siber risk tanımı yapılması daha da zorlaşmaktadır. Bu durum, siber risk sigortası tanımının yapılmasını da güçleştirmektedir. Ancak güncel siber riskler, bu risklerin meydana getirebileceği zararlar ile bu rizikoların sigortalması amacı bir arada değerlendirildiğinde, kapsayıcı bir tanım yapabilmek adına siber risk sigortasının, doktrinde de ifade edildiği üzere, bilişim teknolojileri sistemlerinde teknik bir arızanın, içeriden veya dışarıdan yetkisiz müdahalelerin veyahut başka bir siber riskin gerçekleşmesi sonucunda meydana gelen zararlara karşı koruma sağlayan sigorta olarak tanımlanabilir.

Kural olarak kişisel bir bilişim sistemine karşı da bir fidyeleme saldırısı gerçekleştirilmesi mümkündür. Ancak fidyeleme saldırıları niteliği itibarıyla daha büyük, kurumsal ve stratejik açıdan önem arz eden kurum ve kuruluşların sistemine yönelik gerçekleştiğinden, çalışmamızda değerlendirmeler ticarî siber risk sigortası kapsamında yapılacaktır.

2. Siber Risk Sigortasının Hukukî Niteliği

Siber risk sigortası, hemen yukarıda belirtildiği üzere farklı teminatları içermektedir. Sigortacılık Kanunu'nun 11. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi uyarınca sigorta sözleşmelerinin ana içeriği, Hazine Müsteşarlığı'nca onaylanan ve sigorta şirketlerince aynı şekilde

³³ Örneğin bkz. Anadolu Sigorta Ticari Siber Güvenlik Sigortası teminatları, <<https://www.anadolusigorta.com.tr/urunler/isyeri-ve-kobi-sigortalari/ticari-siber-guvenlik-sigortasi>> (Erişim Tarihi 20 Temmuz 2023); Aksigorta Siber Koruma Sigortası teminatları, <<https://www.aksigorta.com.tr/urunler/kurumsal-urunler/diger-sigortalar/siber-koruma-sigortasi>> (Erişim Tarihi 20 Temmuz 2023)

uygulanacak olan genel şartlara uygun olarak düzenlenir. Ancak siber risk sigortası henüz oldukça yeni bir sigorta türü olduğundan, siber risk sigortasına özgü genel şartlar mevcut değildir.

Uygulamada sigortacıların siber risk sigortası adı altında akdettikleri sigorta sözleşmelerinde teminatlar bakımından da bir yeknesaklık bulunmaması ve bu sigorta türü için bir genel şartın mevcut olmaması, siber risk sigortalarının hukukî niteliğinin tespitini de zorlaştırmaktadır. Bunun ötesinde siber risk sigortalarında birinci taraf (*first-party*) teminatları ve üçüncü taraf (*third party*) teminatları arasında bir ayırım yapılmakla birlikte, bu teminatlar da sigorta sözleşmesinden sigorta sözleşmesine önemli farklılıklar gösterebilmektedir³⁴. Siber risk sigortasının hukukî niteliği tespit edilirken, teminat yapısına bağlı olarak bir nitelendirme yapılması gerekmektedir. Bununla birlikte ticarî siber risk sigortasının amacı ve bu kapsamda verilen teminatlar bir arada değerlendirildiğinde, siber risk sigortasının bir zarar sigortası olduğunu söylemek yanlış olmaz.

IV. Bir Siber Risk Olarak Sistemin Bilgisayar Korsanları Tarafından Ele Geçirilmesi ve Sisteme Erişimin Fidyeye Ödemesi Karşılığında Sistem Sahibine İadesi (Fidyeleme)

Fidyeleme, önemli zararlara neden olabilecek nitelikte bir siber risktir. Fidyeleme iki şekilde gerçekleşebilir: kullanıcı kandırılarak zararlı yazılımı kendi cihazına kurması sağlanabilir veya bilgisayar korsanı sisteme veya ağa izinsiz olarak erişebilir ve bu şekilde virüsün yayılmasını sağlayabilir³⁵. Zararlı yazılımın sisteme bulaştırılması, uygulamada kullanıcıya karşı yapılan bir dolandırıcılık saldırısı sonucunda kullanıcının kandırılması (*phishing attacks*) veya bilgisayar korsanlarının sistemdeki açıkları kullanarak uzaktan erişimle sisteme zorla girerek, zararlı yazılımın sisteme yerleştirilmesi veyahut sistem içerisinde gizliliği ihlâl edilerek zararlı yazılımın kurulduğu cihazın zararlı yazılımı sistemdeki diğer cihazlara da bulaştırılması (“solucan virüsü şeklinde yayılma (*worm-like spreads*)”) şeklinde gerçekleşebilir.

Fidyeleme yönteminde bilgisayar korsanları, tehlikeli yazılımı (fidye yazılımı) çeşitli yöntemlerle kullanıcının bilgisayarına bulaştırdıktan sonra, bu yazılımın bulaştığı sistemdeki dosyaları, çözülmesi zor

³⁴ Teminatlar konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Karayazgan (n 15) 116 vd

³⁵ Jake DeBacher, ‘Ransomware’ (2002) 1 (6) Georgetown Law Technology Review 303

olan şifreleme algoritmaları ile şifreleyerek özel anahtarlar üretir ve bu anahtarlar özel bir sunucuda ayrı olarak tutulur³⁶. Fidyeye yazılımının asıl amacı, sistemdeki verilere erişimin engellenmesidir. Verilere erişimin engellenmesi de üç şekilde gerçekleşebilir: şifrelenen verilere yeniden erişim imkânı sağlayan anahtar, talep edilen kripto para cinsinden fidye bedeli ödendikten sonra kullanıcıya verilir (“kripto fidyeleme”) ve kullanıcı böylelikle sisteme yeniden giriş yaparak verilere ulaşabilir; sisteme girişler bloke edilerek kullanıcının sisteme girişi dahi engellenebilir (“kilitleme yoluyla fidyeleme”) veya zararlı yazılım, sistemdeki tüm verilerin içeriklerinin üzerine rastgele rakamlar ve harfler yazmak suretiyle verileri siler ve yok eder (“silme yoluyla fidyeleme”)³⁷.

Bilgisayar korsanları, bu tür siber saldırıları maddî menfaat elde etmek amacıyla gerçekleştirdiklerinden, uygulamada kripto fidyeleme yöntemi en sık rastlanılan fidyeleme yöntemidir. Kripto fidyeleme yönteminde kullanıcı, sisteme giriş yapmak istediğinde, kural olarak kripto para cinsinden ödeme yapabileceği bir sayfaya yönlendirilir. Bu tür saldırılarda, saldırıda bulunan bilgisayar korsanları fidyenin ödenmesi için kullanıcıya belirli bir süre vermekte ve bu süre içerisinde fidyenin ödenmemesi durumunda sistemdeki tüm verilerin silineceği tehdidinde bulunmaktadır. Ayrıca veri kurtarma girişiminin engellenmesi için her hatalı şifre denemesinde fidye ödemesi için verilen süre azaltılmaktadır³⁸.

Bilgisayar korsanları tarafından talep edilen fidye ödendiğinde, korsanlar dosyaların şifresi açacak anahtarları kullanıcıya iletirler. Süresi içerisinde talep edilen fidye ödenmediği durumda ise şifrelenen veriler, erişilemez hâle geldiğinden, kullanıcı bu verilere erişimi kaybeder.

³⁶ Soner Çelik and Burak Çeliktaş, ‘Güncel Siber Güvenlik Tehditleri: Fidyeye Yazılımlar’ (2018) 5 (3) Cyberpolitik Journal 107; DeBacher (n 35) 300-301

³⁷ ibid 304

³⁸ Çelik and Çeliktaş (n 36) 107

B. Fidyeye Ödemelerinin Sigortalanabilirliğinin Sözleşme Serbestisi İlkesinin Sınırları Kapsamında Değerlendirilmesi

I. Sigorta Hukukunda Sözleşmenin İçeriğinin Taraflarca Serbestçe Belirlenebilmesi Kuralının Sınırları

Hukumumuzda temel ilke olarak sözleşme serbestisi kabul edilmiştir. Anayasa'nın 48. maddesinin birinci fıkrasına göre herkes, sözleşme hürriyetine sahiptir. Sözleşme serbestisi, anılan bu hükümlerle anayasal olarak teminat altına alınmıştır. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun³⁹ 26. maddesinde de tarafların bir sözleşmenin içeriğini kanunda öngörülen sınırlar içinde özgürce belirleyebilecekleri öngörülmüştür. Kavram olarak sözleşme serbestisi ilkesi; sözleşme yapma, sözleşmenin diğer tarafını seçebilme, sözleşmenin içeriğini düzenleme, sözleşmenin şeklini seçme ve sözleşmeyi ortadan kaldırma ya da içeriğini değiştirme özgürlüklerini kapsar⁴⁰. Sözleşme serbestisi ilkesinin sınırları, Türk Borçlar Kanunu'nun 27. maddesinin birinci fıkrasında genel olarak çizilmiştir. Anılan bu düzenleme uyarınca kanunun emredici hükümlerine, ahlâka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.

Sigorta sözleşmeleri de diğer tüm sözleşmeler gibi kural olarak sözleşme serbestisi ilkesine tabidir⁴¹. Bununla birlikte sigorta sözleşme-

³⁹ Türk Borçlar Kanunu, Kanun Numarası: 6098, Kabul Tarihi:11.01.2011, RG, 04.02.2011, S. 27836

⁴⁰ Fikret Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (27th edn, Yetkin Yayıncılık 2022) 347; Selahattin Sulhi Tekinay, Sermet Akman, Halûk Burcuoğlu and Atilla Altop, Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler (7th edn, Filiz Kitapevi 1993) 362; Mustafa Alper Gümüş, Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri (1st edn, Yetkin Yayıncılık 2021) 204; Necip Kocayusufpaşaoğlu, Hüseyin Hatemi, Rona Serozan and Abdülkadir Arpacı, Borçlar Hukuku Genel Bölüm C. I (7th edn, Filiz Kitapevi 2017) 505; Ahmet M. Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (26th edn, Turhan 2022) 111-119; Hüseyin Hatemi and Emre Gökyayla, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (5th edn, Filiz Kitapevi 2021) 64-66; Turgut Akıntürk and Derya Ateş, Borçlar Hukuku (30th edn, Beta Yayıncılık 2022) 55; Gökhan Antalya, Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. V/1, 1 (2nd edn, Seçkin Yayınları 2019) 125-127; Mehmet Ayan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (12th edn, Adalet Yayınları 2020) 33; Andreas Furrer, Markus Müller-Chen and Bilgehan Çetiner, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (2nd edn, Oniki Levha Yayınları 2022) 14-20; Murat Doğan, Gökhan Şahan and İsmail Atamutlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Ders Kitabı, (1st edn, Seçkin Yayınları 2019) 36-38; Mazlum Doğan, Sözleşme Özgürlüğünün Emredici Hukuk Kuralları Çerçevesinde Sınırlandırılması (1st edn, Turhan Kitapevi 2021) 134

⁴¹ Tekin Memiş, Sigorta Sözleşmesi Şartlarının Yargısal Denetimi (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2016) 5, 57; Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar and Mehmet Özdamar, Si-

lerinde sözleşme serbestisi, bu kapsamda yer alan özgürlükler bakımından diğer sözleşme türlerine nazaran daha kısıtlı olarak uygulanmaktadır⁴². Sigorta sözleşmeleri bakımından, sözleşmenin içeriğinin taraflarca serbestçe belirlenebilmesi kuralının daha dar olarak uygulanmasının farklı sebepleri vardır. Sigorta ettiren, sigorta sözleşmesinin diğer tarafı olan sigortacıya göre daha güçsüz bir konumda olduğundan, taraflar arasındaki menfaat dengesinin sağlanabilmesi için korunmaya muhtaçtır⁴³.

gorta Hukuku (6th edn, Yetkin Yayıncılık 2023) 31, 145-146; Mehmet Özdamar and Burak Doğan, Sigorta Hukuku (1st edn, Seçkin Yayıncılık 2020) 20; Mustafa Çeker, Sigorta Hukuku (26th edn, Karahan Kitapevi 2023) 68; Burak Adıgüzel, ‘Sigorta Hukukunda Sözleşme Serbestisi İlkesinin Sınırları Bakımından Türk Ticaret Kanunu ve Tasarı Hükümlerinin Karşılaştırılması’, Halûk Konuralp Anısına Armağan C. III (1st edn, Yetkin Yayınları 2009) 4; Hasan Murat Güçlü, Ömer Faruk Seleş and İbrahim Kayhan, Sigorta Hukuku (1st edn, Adalet Yayınları 2021) 69; Mertol Can, “Gözden Geçirilmeye Muhtaç Hükümler Var mı” Sorusu Çerçevesinde 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Sigorta Sözleşmesinin Tabi Olduğu Hukukî Esaslar (1st edn, İmaj Yayınevi 2012) 5; Hacı Kara, Sigorta Hukuku (2nd edn, Oniki Levha Yayınları 2021) 133-134, 144; Hakan Bilgeç, ‘Sözleşme Özgürlüğünün Sınırlandırılmasına İlişkin Anayasal İlkeler Işığında Zorunlu Sigortaların Belirlenmesi Usulünün Değerlendirilmesi’, (2021) 2 (23) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 963; Şamil Demir, ‘TTK Tasarısı’nın Sigorta Sözleşmesinin Hükümlerine İlişkin Maddeleri ile Getirilen Düzenlemelerin Değerlendirilmesi’, (2009) 84 (22) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 322; Hakim Aziz and Hüsnü Akın Özcan, “Sigorta Hukukunda Sözleşme Özgürlüğü Ve Zorunlu Sigortalar”, MESTEK 2016 - 3. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresi 28-30 Nisan 2016, Aydın 237

⁴² Ünan, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda öngörülen hükümlerin %75’nin emredici nitelikte olduğu gözetildiğinde, sözleşme serbestisi ilkesinin aşırı derecede sınırlandırıldığını belirterek Kanun’u bu açıdan eleştirmiş ve sözleşme serbestisi ilkesinin bu ölçüde sınırlandırılmasının, sigorta şirketlerinin reasürans güvencesi elde etmelerini zorlaştırabileceğine ve bu durumun sigorta ettirenler/sigortalılar aleyhine dönebileceğine dikkat çekmiş, ayrıca sigorta ettirenin ya da sigortalının korunmasının yanı sıra özellik taşıyan ve büyük kuruluşlarla ilgili rizikolar bakımından sigortacının korunması gerekirken, ayırım yapılmaksızın tüm sigorta sözleşmelerinin Kanun’un emredici nitelikteki hükümlerine tabi tutulmasını tenkit etmiştir (Samim Ünan, Türk Ticaret Kanunu Şerhi Altıncı Kitap: Sigorta Hukuku Cilt I Birinci Kısım: Genel Hükümler (Madde 1401- 1452) (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2016) 5)

⁴³ Memiş (n 41) 5-6; Mehmet Bahtiyar, ‘Sigorta Poliçesi Genel Koşulları’, (1997) 2 (19) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 94; Adıgüzel (n 41) 2; M. Barış Günay, Sigorta Hukuku (4th edn, Seçkin Yayıncılık 2022) 60; Kara (n 41) 134; Ecehan Yeşilova Aras, ‘Sigorta Sözleşmelerinde Genel İşlem Şartlarının Kullanılması’ (2015) 3 (80)

Sözleşmenin içeriğinin taraflarca serbestçe belirlenebilmesinin sigorta sözleşmeleri bakımından daha sınırlı uygulanmasının bir diğer sebebi ise sigorta ilişkisinin kendine özgü niteliğinden kaynaklanmaktadır. Sigorta sözleşmesi kapsamında sigortacı, belirli bir rizikoya karşı himaye sağlar. Sigortacı, rizikonun gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkan zararın giderilmesini üstlenmekle birlikte, aynı zamanda söz konusu rizikoya karşı himaye talebinde bulunan sigortaya katılanlar arasında bu rizikoyu paylaşır. Bu nedenle rizikonun gerçekleşmesi durumunda, “tehlike birlikteliği” içindeki kişiler arasında bir farklılık oluşmaması ve riskin paylaşılması esasının sürdürülebilmesi, sigorta sözleşmesinin içeriği bakımından genel şartlar kullanılmasıyla temin edilmektedir⁴⁴.

Sözleşme serbestisi ilkesi kapsamında yer alan özgürlükler, hemen yukarıda belirtildiği üzere çeşitlidir. Sigorta hukukunda sözleşme serbestisi ilkesinin sınırlandırıldığı tüm özgürlüklerin incelenmesi konumuzun kapsamını aştığından, sadece sözleşmenin içeriği bakımından getirilen sınırlamalar ele alınacaktır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun “Koruyucu hükümler” kenar başlıklı 1452. maddesinde Kanun’un bazı hükümlerine aykırılığın yaptırımı: sözleşmenin geçersizliği, sözleşme şartının geçersizliği ve Kanun hükmüne aykırı sözleşme şartı yerine Kanun’un uygulanması üzere üç farklı grup hâlinde düzenlenmiştir⁴⁵. Kanun’un sigorta hukukuna ilişkin altıncı kitabının, sigorta türlerine ilişkin özel hükümleri düzenleyen ikinci kısmında da zarar sigortaları (TTK m. 1486) ve can sigortaları (TTK m. 1520) bakımından da aynı sistematığe göre koruyucu hükümler öngörülmüştür. Siber risk sigortası kapsamında bilgisayar korsanlarına ödenen fidye bedelinin sigortalana-

---

İzmir Barosu Dergisi 448; Merih Kemal Omağ, ‘Özel Sigorta Hukukunda Sigorta Ettirenlerin Korunması/Himayesi’, *Özel Sigorta Hukukuna Hakim İlke ve Kurumlar* (1975-2016) Makaleler-Tebliğler (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2019) 398; Salim Kartal, *Sigorta Hukukunda Sözleşme Özgürlüğüne Aykırı Hükümlerin İncelenmesi* (1st edn, Yetkin Yayıncılık 2021) 51.

⁴⁴ Bahtiyar (n 43) 95; Emine Yazıcıoğlu and Zehra Şeker Öğüz, *Sigorta Hukuku* (5th edn, Filiz Kitapevi 2022) 14; Kara (n 41) 147; Yeşilova Aras (n 43) 451; Omağ (n 43) 398

⁴⁵ Memiş, Türk Ticaret Kanunu’nun 1452. maddesinde yer verilen bütün hükümlerin sözleşme içeriğini düzenlemeye yönelik olmadığını, anılan düzenlemenin üçüncü fıkrasında yer alan bazı hükümlerin yanlış değerlendirmeler sonucu emredici hükümler arasına konduğunu, bu nedenle sigorta sözleşmesinde bulunan genel ve özel şartlarla bireysel anlaşmaların bu çerçevede denetime tabi tutulması gerektiğini ifade etmiştir (Memiş (n 41) 62)

bilir olup olmadığı Türk Ticaret Kanunu'nun 1404. maddesi kapsamında incelenmelidir.

II. Bilgisayar Korsanlarına Ödenen Fidyeye Bedelinin Sigortalıların Sigortalı Olma ve Ödenen Fidyeye Bedelinin Sigorta Ettirenin Zararı Önleme ve Azaltma Yükümlülüğü Kapsamında Değerlendirilmesi

1. Genel Olarak

Türk Ticaret Kanunu'nun 1404. maddesi uyarınca sigorta ettirenin veya sigortalının, kanunun emredici hükümlerine, ahlâka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı bir fiilinden doğabilecek bir zararını teminat altına almak amacıyla sigorta yapılamaz. Bu düzenleme mülgâ 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1277. maddesinin karşılığı niteliğinde olmakla birlikte, mülgâ Türk Ticaret Kanunu'nda 1277. maddesinde sadece sigortalının veya sigorta ettirenin kanuna veya ahlâka aykırı olan fiillerinden doğabilecek zararlara karşı sigorta yapılamayacağı hükme bağlanmıştı. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1404. maddesinde ise kanuna ve ahlâka aykırılığın yanı sıra kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırılığa da yer verilmiştir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1404. maddesi, içeriği itibariyle Türk Borçlar Kanunu'nun sözleşmelerin kesin hükümsüzlüğünü düzenleyen 27. maddesini çağrıştırmaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Altıncı Kitabı'na ilişkin Hükümet Gerekçesi'nde⁴⁶, mülgâ Türk Borçlar Kanunu'nun 19. maddesine rağmen, anılan bu hükmün yetersiz kalacağı endişesi ve özel bir hükmün ihtiyaca daha iyi cevap verebileceği düşüncesiyle Türk Ticaret Kanunu'nun 1404. maddesindeki düzenlemenin mülgâ 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 19. maddesine koşut olarak yapıldığı ifade edilmiştir.

Anılan düzenlemenin lâfzı incelendiğinde, Türk Borçlar Kanunu'nun 27. maddesinden farklı olarak sözleşmenin değil, "sigorta ettiren veya sigortalının bir fiilinin" kanuna, ahlâka, kamu düzenine veya kişilik haklarına aykırı olması şartı aranmıştır. Türk Ticaret Kanunu'nun 1452. maddesinin sistematigi içerisinde de Kanun'un 1404. maddesine aykırı-

⁴⁶ TBMM Bülteni, Dönem 23, Yasama Yılı 2, Sıra Sayısı 96, s. 65

lığın yaptırımı olarak ise sözleşmenin bir bütün olarak geçersizliği öngörülmüştür.

Türk hukukunda doktrinde Türk Ticaret Kanunu'nun 1404. maddesi, kanaatimizce de haklı olarak, maksadını aşan bir düzenleme getirdiği için eleştirilmiştir⁴⁷. Söz konusu düzenlemenin sadece lâfzî olarak yorumlanması, pek çok sigorta sözleşmesinin geçersizliğine neden olacağından⁴⁸, ancak sözleşmenin bir bütün olarak değerlendirildiğinde kanuna, ahlâka, kamu düzenine ve/veya kişilik haklarına aykırı olduğu tespit edilebiliyorsa, sözleşmenin geçersiz olduğunun kabul edilmelidir.

Bir fidyeleme saldırısı nedeniyle bilgisayar korsanlarına fidye bedeli ödenmesi nedeniyle doğacak zararların siber risk sigortası kapsamında sigortalımasının, Türk Ticaret Kanunu'nun 1404. maddesi kapsamında kanunun emredici hükümlerine veya ahlâka aykırı olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği incelenmelidir.

2. Kanunun Emredici Hükümlerine Aykırılık Bakımından Fidyeye Ödemeleri

a. Genel Olarak

Hangi kanun hükümlerinin emredici nitelikte olduğu veya hangi hükümlere aykırılık sözleşmenin geçersizliğine neden olacağı ne Türk Ticaret Kanunu'nun 1404. maddesinde ne de Türk Borçlar Kanunu'nun 27. maddesinde düzenlenmemiştir. Kanunun emredici hükümlerine aykırı-

⁴⁷ Ünan, Türk Ticaret Kanunu'nun 1404. maddesi sadece lâfzen yorumlandığında, düzenlemeyle amaçlanmayan bazı sonuçların doğabileceğini ifade ederek bu hususta bazı örnekler vermiştir. Örneğin Kanun'un 1404. maddesi sadece lâfzî olarak yorumlandığında, hız sınırına uymamak kanunun emredici hükmünü çiğnemek anlamına geldiğini için, hız sınırını aşan ve aracı bu nedenle şarampolden aşağı yuvarlanan araç sahibinin, sigorta sözleşmesi geçersiz sayılacağından kasko sigortası kapsamında tazminat talep edemeyeceği sonucunun doğacağını, benzer şekilde sağlık sigortası yaptırmış evli bir kişi, eşinin erkek kardeşiyle girdiği eşcinsel ilişki sonucu bulaşıcı hastalık kaptığı takdirde, bu hastalık teminata dahil olsa dahi, zarara neden olan eylem ahlâka aykırı olduğu için sigortadan yararlanamayacağını belirtmiştir. Oysa Türk Ticaret Kanunu'nun 1404. maddesinin ratio legisinin bu tür durumlarda sigorta hi-mayesini devre dışı bırakmak olmadığına altını çizmiş ve Türk Borçlar Kanunu'nun 27. maddesi sigorta sözleşmeleri bakımından da uygulanabileceğinden, aslında bu hükme gerek dahi olmadığını vurgulamıştır (Ünan (n 42) 58-59)

⁴⁸ Ünan (n 42) 59. Aynı yönde ayrıca bkz. Belin Köroğlu Ölmez, 'Sigorta Sözleşmelerinde Ahlâka Aykırılık: Genelev Örneği' (2022) 2 (12) Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1049

rılığın tanımı, doktrine ve uygulamaya bırakılmıştır⁴⁹. Kanunun emredici hükümleri, bütün hukuk sistemi göz önünde bulundurularak tayin edilir⁵⁰. Başka bir ifadeyle, emredici hükümlerin kaynağı, özel hukuk olabileceği gibi ceza hukuku veya idare hukuku da olabilir. Emredici hükümler, sözleşme taraflarınca aksi kararlaştırılmayan hükümlerdir. Bir hükmün emredici nitelikte olup olmadığının tespitinde hükmün lâfzı önem taşır. Ancak bir kanun hükmünün emredici nitelikte olup olmadığı belirlenirken esas olan, hükmün anlam ve amacının kamu düzenini, genel ahlâkı, zayıf olanı korumayı hedefleyip hedeflemediğidir⁵¹.

Hukukumuzda yabancı bir hukuk kuralının ihlâlinin, kanunun emredici hükümlerine aykırılık teşkil etmeyeceği, ancak şartlarının mevcut olması durumunda bu hususun ahlâka aykırılık kapsamında değerlendirilebileceği kabul edilmektedir⁵².

⁴⁹ Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. Hüseyin Hatemi, *Hukuka ve Ahlâka Aykırılık Kavramı ve Sonuçları* (1st edn, Sulhi Garan Matbaası 1976) 12 ff.

⁵⁰ Kılıçoğlu (n 40) 137; Fikret Eren and Ünsal Dönmez, *Eren Borçlar Hukuku Şerhi C. I* (1st edn, Yetkin Yayınları 2023) 750; Turgut Ö, Acar F, Gökyayla E and Develioğlu M, *İstanbul Şerhi Türk Borçlar Kanunu C. I* (3rd edn, Vedat Kitapçılık 2019) 450-451; Antalya (n 40) 454; Furrer, Müller-Chen and Çetiner (n 40) 190; Eren (n 40) 366; Fahri Erdem Kaşak, *Sözleşme Özgürlüğünün Sınırı Olarak Kanunun Emredici Hükümlerine Aykırılık* (2nd edn, Oniki Levha Yayınları 2021) 279; Mehmet Nuri Örs, *Sözleşme Özgürlüğünün Sınırı Olarak Emredici Hükümlere Aykırılık*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2004, 48. “[...] Sözleşmenin emredici hukuk kurallarına aykırı olup olmadığı, bütün hukuk sistemi gözönünde tutulmak suretiyle tayin edilecektir. Bunun sonucu olarak, hukuka aykırılık Ceza Kanunları gibi başkalarının can ve malına zarar verici eylemleri yasaklayan bir kanuna aykırılık şeklinde ortaya çıkabileceği gibi, özel hukuk niteliğini taşıyan bir Kanunun emredici hükümlerine aykırılık şeklinde de ortaya çıkabilir [...]” Yargıtay HGK, 1601/752, 22.05.2013 (Legalbank). Ayrıca bkz. Yargıtay İBHGK, 30/2, 14.01.1948 (Legalbank)

⁵¹ Gümüş (n 40) 215-216; M. Kemal Oğuzman and Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. I* (20th edn, Vedat Kitapçılık 2022) 85; Hatemi and Gökyayla (n 40) 80; Eren and Dönmez (n 50) 751; Öz, Acar, Gökyayla and Develioğlu (n 50) 452; Antalya (n 40) 454; Furrer, Müller-Chen and Çetiner (n 40) 191-192; Eren (n 40) 367

⁵² Hatemi (n 50) 142; Kaşak (n 50) 279-280; Pakize Ezgi Akbulut, *Borçlar Hukukunda Kesin Hükümsüzlük Yaptırımının Amaca Uygun Sınırlama (Teleolojik Redüksiyon) Yöntemi ile Daraltılması* (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2016) 168; Nil Karabağ Bulut, *Medeni Kanunun 23. Maddesi Kapsamında Kişilik Hakkının Sözleşme Özgürlüğüne Etkisi* (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2014) 21; Örs (n 50) 48

Mevzuatımızda bilgisayar korsanlarına fidye ödemesi yapılmasını veya bu fidye ödemesinin sigorta sözleşmesi kapsamında teminat altına alınmasını yasaklayan açık bir kanun hükmü mevcut değildir. Yabancı hukuk sistemlerinde fidyeleme olaylarında bilgisayar korsanlarına fidye ödemesi yapılmasını açıkça yasaklayan hükümler mevcut olsa bile, hukukumuzda yabancı hukuk sistemlerindeki emredici hükümler, “kanunun emredici hükümleri” kapsamına dahil edilmemektedir.

b. Fidye Ödemesi Yapılmasının Yardım Etme Suretiyle Siber Suça İştirak Niteliğinde Olup Olmadığı

Fidye ödemelerinin ceza hukuku kapsamında bir suç olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği üzerinde durulması gerekir. Fidye bedeli ödenmesinin ceza hukuku anlamında bir suç teşkil ettiği sonucuna varılması durumunda, fidye ödemesinin teminat altına alınması, Türk Ticaret Kanunu’nun 1404. maddesinde uyarınca “sigorta ettirenin veya sigortalının kanuna emredici hükümlerine aykırı bir fiilinden” doğan zararın teminat altına alınması niteliğinde olacaktır. Bu durum Türk Ticaret Kanunu’nun 1452. maddesinin birinci fıkrası uyarınca sigorta sözleşmesinin geçersizliğine sebebiyet verecektir. Doktrinde kanaatimizde de haklı olarak, sigorta sözleşmesi kapsamında teminat altına alınan rizikoların çeşitliliğinden kaynaklı olarak sözleşmede yer alan tek bir hükmün (klozun) Türk Ticaret Kanunu’nun 1404. maddesine aykırı olduğu durumlarda, sözleşmenin tamamının geçersiz sayılacağını öngörmenin çok ağır bir yaptırım olduğu⁵³, Türk Borçlar Kanunu’nun 27. maddesinde öngörülen ve genel kural niteliğindeki kısmî hükümsüzlük hâlinin bu gibi durumlarda daha uygun bir çözüm olduğu ifade edilmiştir⁵⁴. Siber risk sigortası kapsamında Türk Ticaret Kanunu’nun 1404. maddesine aykırılığın müeyyidesi tartışılmadan önce sigortalı tarafından fidye ödemesi yapılmasının kanunun emredici bir hükmüne aykırılık teşkil edip etmediğinin tespit edilmesi gerekmektedir.

Sigortalı siber saldırıyı kendisi gerçekleştirmediğinden, saldırı neticesinde fidye ödemesi yapmasının ancak üçüncü kişinin suç teşkil eden eylemine suça iştirak kapsamında yardım etme niteliğinde olabileceği düşünülebilir. Türk Ceza Kanunu’nun 39. maddesi uyarınca yardım etme

⁵³ Ünan, bu durumu “büyük yanlışlık (faute inexcusable)” olarak nitelendirmiştir (Ünan (n 42) 60)

⁵⁴ ibid 60

suretiyle suça iştirak, maddî anlamda olabileceği gibi manevî anlamda da gerçekleşebilir⁵⁵. Faile yapılan katkının meydana getirdiği etki manevî nitelikteyse, manevî anlamda yardım etmeden bahsedilir⁵⁶. Maddî yardımdan farklı olarak manevî yardımda, failin iç dünyasında meydana gelen bir etki söz konusudur. Faile suç işleme fikri verilmesi veya failin suç işlemeye ilişkin kararının güçlendirilmesi failin iç dünyasına ilişkin hususlar olduğundan, hangi durumlarda manevî yardımdan bahsedilebileceği konusunda çıkması muhtemel sorunlar gözetilerek Türk Ceza Kanunu'nun 39. maddesinin ikinci fıkrasında manevî yardım teşkil eden bazı eylemler açıkça düzenlenmiştir⁵⁷.

Sigortalının bilgisayar korsanları tarafından talep edilen fidyeye bedelini ödemesinin, Türk Ticaret Kanunu'nun 39. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi kapsamında manevî bir yardım teşkil ettiği düşünülebilir. Ancak bunun kabulü mümkün değildir. Siber saldırıya uğrayan mağdur sigortalı, fidyeye bedelini ödediği anda (fail) bilgisayar korsanı, (TCK m. 107, m. 243 vb. kapsamında) suç teşkil eden fiili gerçekleştirmiş ve hatta kural olarak bu fiil sona ermiş olmaktadır. Bilgisayar korsanı, siber saldırıyı gerçekleştirmeden saldırının başarıya ulaşip ulaşmayacağını⁵⁸ veya saldırıya uğrayan mağdurun talep edilen fidyeyi ödeyip ödemeye-

⁵⁵ Bu hususta bkz. Mahmut Koca and İlhan Üzülmüş, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümleri (15th edn, Seçkin Yayınları 2022) 506 ff.; M. Emin Artuk, Ahmet Gökçen, M. Emin Alşahin and Kerim Çakır, Ceza Hukuku Genel Hükümleri (15 edn, Adalet Yayınları 2021) 767 ff.; İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümleri (16 edn, Seçkin Yayınları 2020) 577 ff.; Hamide Zafer, Ceza Hukuku Genel Hükümleri TCK m. 1-75 (8th edn, Beta Yayınları 2021) 573 ff.; Devrim Aydın, Türk Ceza Hukukunda Suça İştirak, (1st edn, Yetkin Yayınları 2009) 175 ff.

⁵⁶ Zafer (n 55) 573-574; Aydın (n 55) 185-190; Murat Demirel, 'Alman Hukukuyla Karşılaştırmalı Yardım Hareketleri' (2017) 2 (5) Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi 136

⁵⁷ Demirel (n 56) 137-138

⁵⁸ Örneğin, bilgisayar korsanı başarılı bir şekilde mağdurun bilişim teknolojileri sistemine sızıp, tüm verileri şifrelese ve sisteme tekrar erişim için gerekli olan anahtar şifreye kendisinde olsa bile, mağdurun şifreyi kırarak bir yazılım kullanarak anahtar şifreye erişip erişemeyeceğini veya mağdur daha öncesinde sistemdeki tüm verilerinin değiştirilemez yedeklemelerini (immutable backups) aldığı için zararlı yazılımın bulunduğu sistemi silerek, bu yedeklemeler üzerinden sistemi tekrar kurup kurmayacağını, başka bir ifadeyle sisteme ve verilerine ulaşabilmek için bilgisayar korsanının elindeki anahtar şifreye ihtiyacı olup olmayacağını bilemez

ceğini bilemez. Oysa yardım etme suretiyle suça iştirak, ancak fail suçu işleyene kadar mümkündür⁵⁹. Dolayısıyla saldırı öncesinde mağdur sistem sahibi, bilgisayar korsanları henüz siber saldırıya başlamadan önce, faillere başarılı bir şekilde fidyeleme saldırısı yapmaları durumunda fidye ödemeyi taahhüt etmediği sürece, Türk Ceza Kanunu'nun 39. maddesinin ikinci fıkrası kapsamında mağdurun manevî yardımında bulunmak suretiyle suça iştirak ettiğinden bahsedilemez. Her halükârda kural olarak sigortalının, üçüncü kişilerin siber saldırı kararı almalarını sağlama veya bu kararlarını pekiştirmeye ilişkin bir kastı ("yardım etmenin manevî unsuru") olduğundan söz edilemez.

3. Ahlâka Aykırılık Bakımından Fidyeye Ödemeleri

Bir fiilin ahlâka aykırı olup olmadığı değerlendirilirken, failin ahlâkî değerleri değil, genel ahlâk esas alınır⁶⁰. Doktrindeki baskın görüşe göre genel ahlâk, toplumda yaşayan orta zekalı, makul ve dürüst kişilerin benimsediği ortak değer yargısını ifade etmektedir⁶¹. Doğrudan doğruya sözleşmenin yapılması veya sözleşmeyle ulaşılmak istenen amaç ahlâka aykırı olabileceği gibi, ahlâka aykırılık sözleşmede vaat edilen edime ilişkin de olabilir.

Bir fidyeleme saldırısına maruz kalan mağdurun, bilgisayar korsanlarına fidye ödemesi yapmasının ahlâka aykırı olup olmadığı değerlendirilirken üzerinde durulması gereken husus, bu tür ödemelerin siber suçluları kriminal faaliyetlerde bulunmaya teşvik edip etmediğidir. Ayrıca yapılan bu tür ödemelerin, devletin ceza kovuşturması yapma yetkisine bir müdahale teşkil edip etmediği de irdelenmelidir. Zira fidye bedeli ödenmesinin ahlâka aykırılık teşkil ettiği sonucuna varılması durumunda, fidye ödemesi nedeniyle doğan zararlara ilişkin sigorta sözleşmelerinin Türk Ticaret Kanunu'nun 1404. maddesine aykırılık teşkil edeceğinin kabulü gerekecektir.

⁵⁹ Aydın (n 55) 176; Koca and Üzülmez (n 55) 508; Artuk, Gökçen, Alşahin and Çakır (n 55) 768

⁶⁰ Öz, Acar, Gökyayla and Develioğlu (n 50) 457; Gümüş (n 40) 221; Oğuzman and Öz (n 51) 88; Kılıçoğlu (n 40) 142; Eren and Dönmez (n 50) 756; Akıntürk and Ateş (n 40) 57; Eren (n 40) 371; Ayan (n 40) 208-209

⁶¹ Halük Nami Nomer, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (18th edn, Beta Yayınları 2021) 95; Gümüş (n 40) 221; Oğuzman and Öz (n 51) 88, dn. 134; Akıntürk and Ateş (n 40) 57. Doktrindeki farklı görüşler için bkz. Öz, Acar, Gökyayla and Develioğlu (n 50) 457-458; Kocayusufpaşaoğlu, Hatemi, Serozan and Arpacı (n 40) 552-555

a. Fidyeye Ödemelerinin Suça Teşvik Unsuru Olarak Görülüp Görülemeyeceği

Siber saldırı sonucunda bilgisayar korsanlarına talep edilen fidye bedelinin ödenmesinin, suça teşvik edici veya siber suçları arttıracak nitelikte olduğu düşünülebilir. Ancak farklı gerekçelerle bu kabulün geçerli olmadığı kanaatindeyiz.

İstatistikler, siber saldırı sonucu bilişim teknolojileri sistemlerine erişimin engellenmesinin sebep olduğu en önemli zararın mağdurların sistemlerini kullanamaması nedeniyle operasyonlarını durdurmasından ötürü doğan kâr kaybı olduğunu ortaya koymaktadır⁶². Yapılan bir araştırma, başarılı bir siber saldırıya maruz kalan mağdurların %49'nun gelir kaybını engellenmek için, %41'nin de verilerine en hızlı şekilde tekrar erişerek herhangi bir aksama olmadan operasyonel işleyişi devam ettirebilmek için fidye ödemesini yapmayı tercih ettiklerini ortaya koymuştur⁶³. Başarılı bir siber saldırıyla karşı karşıya kalan işletmeler, ticari faaliyetlerinin kesintiye uğramaması ve verilerine erişim engellenmesinin/tamamen kaybolmasının faaliyetleri üzerinde yaratacağı olumsuz sonuçlardan kaçınmak için fidye ödemesi yapmaktadırlar.

Farklı teknik hususlar da, fidye ödeme konusunda mağdurların kararına etki edebilir. Fidyeyeleme yoluyla yapılan siber saldırılarda sistem sahibinin sistemdeki verilere erişimi engellenir ve bilgisayar korsanları, verilerine yeniden erişme yetkisi sağlamak için sistem sahibinden fidye bedeli talep ederler. Ancak bu tür siber saldırılarda ön planda olan verilere erişim engellenmesi olduğundan, teknik açıdan bakıldığında erişilemeyen verilerin yedeklenmiş olması durumunda saldırgan yazılım bu- laşan sistemin silinerek, yedeklenen veriler üzerinden sistemin yeniden

⁶² Bkz. <<https://insider.govtech.com/california/the-true-cost-of-a-ransomware-attack>> Erişim Tarihi 28 Temmuz 2023

⁶³ Cybereason, fidyeleme saldırılarının küresel çapta iş hayatına etkisini incelemiş ve hazırladıkları "Fidyeyeleme - İş Dünyasına Gerçek Maliyeti (Ransomware - True Cost to Business) raporunda elde edilen sonuçları değerlendirmiştir. Bu hususta bkz. Cybereason, Ransomware - True Cost to Business 2022, s. 10 <<https://www.cybereason.com/hubfs/dam/collateral/reports/Ransomware-The-True-Cost-to-Business-2022.pdf>> Erişim Tarihi 27 Temmuz 2023

kurulması mümkündür⁶⁴. Bu nedenle yedeklenen veriler üzerinden sistemin yeniden yüklenmesi/kurulması mümkün olan durumlarda, mağdur talep edilen fidye bedelini ödemededen de faaliyetine devam edebilir. Sistem verilerinin yedeklenmesi ihtimalini de gözeten bilgisayar korsanları, mağdurları fidye bedelinin ödenmemesi durumunda ele geçirilen verileri umuma yaymakla tehdit etmeye de başlamışlardır. Bu gibi tehditler karşısında mağdurların, verileri sızdırılan üçüncü kişilerce yöneltilbilecek olası tazminat taleplerine maruz kalmamak ve itibarlarının zedelenmesini engellenmek için talep edilen fidye bedelini ödeme eğiliminde oldukları söylenebilir.

Kanaatimizce fidye ödemesinin yapılmasının genel olarak ahlâka aykırı bir davranış olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Öncelikle her bir somut olay bakımından ayrı bir değerlendirme yapılması gerekir. Örneğin, istatistiksel olarak bakıldığında fidyelene saldırılarına maruz kalan sektörlerin başında sağlık sektörünün geldiği ve bu sektörde faaliyet gösteren işletme ve hastanelere yapılan saldırıların arttığı görülmektedir⁶⁵. Bilinci kapalı olan bir hastaya, hastanın daha önceki verilerine bakılmadan, belirli bir ilaca alerjisi olup olmadığı kontrol edilmeden müdahale edilmesi düşünülemez. Saniyelerin bile hayatî önem taşıdığı durumlarda, bu tür sağlık verilerinin kaydedildiği sistemlere erişimin derhâl yeniden sağlanması bir zorunluluktur. Bu nedenle örneğin, insan hayatının söz konusu olduğu durumlarda, verilere yeniden erişim sağlanarak hastaların tedavisinin yapılabilmesi için fidye ödemesi yapılmasının ahlâka aykırı bir davranış teşkil ettiğinden bahsedilemez.

Bunun ötesinde gerek işletme faaliyetine kesintisiz devam edilmesi, gerekse veri sızıntısının engellenerek üçüncü kişilere karşı tazminat

⁶⁴ <[⁶⁵ Check Point Research tarafından yayımlanan “Siber Saldırı Eğilimleri - 2022 Yılı Ortası Raporu”nda uluslararası alanda siber saldırılara en çok maruz kalan sektörler arasında sağlık sektörünün beşinci sırada olduğu, ayrıca bir yıl önceye kıyasla sağlık sektöründe faaliyet gösteren işletme ve hastanelere yapılan siber saldırıların %69 oranında artış gösterdiği ifade edilmektedir \(<\[BFHD - Volume: 12/Issue: 47/Year: 2023, p. 523-574\]\(https://www.checkpoint.com/downloads/resources/cyber-attack-trends-report-mid-year-2022.pdf?mkt_tok=NzUwLURRSC01MjgAAAGNbxu5k8CGpHeUWKxYvhFOWjO5V-e9T7KXnl7PmVx86ZUVpQJBrwCHkz2pSofF569bWE9KB6p2NXHMKOTVKcET5MqQtQKhjBXNKatLkSx5Ig> Erişim Tarihi 29 Temmuz 2023\)</p>
</div>
<div data-bbox=\)](https://www.veritas.com/information-center/immutable-backups#:~:text=Data%20stored%20in%20immutable%20storage,clean%20backup%20kept%20on%20record> Erişim Tarihi 29 Temmuz 2023)</p>
</div>
<div data-bbox=)

yükümlülüğünden kaçınılması durumlarda, fidye ödemesi yapılmasında işletmenin faaliyetinin ve itibarının korunması ön plandadır⁶⁶. Başka bir ifadeyle, siber saldırının sonucunda eldeki durum, artı ve eksileriyle değerlendirilmekte, talep edilen fidye miktarının oluşacak muhtemel zararlardan daha düşük olduğu sonucuna varılırsa, fidye ödemesinin yapılması yönünde ticarî bir karar alınmaktadır. Bu ticarî karar gereği talep edilen fidye ödense bile, ödeme fiili bilgisayar korsanlarını suça teşvik etme saiki ile gerçekleşmez.

Fidyeye ödemesinin yapılması, suça teşvik eden ve bu nedenle ahlâka aykırı bir davranış olarak nitelendirilebilse bile, somut olayda gerçekten bilgisayar korsanlarının suça teşvik edildiğinin ispatı neredeyse imkânsızdır. Zira suça teşvikin gerçekleşmesi, ancak fidyeye ödemesinin yapılmasıyla sonra söz konusu olabilir. Yani bilgisayar korsanı mağdura karşı başarılı bir siber saldırı gerçekleştirip, talep ettiği fidye bedelini tahsil edebilirse, işlediği suçun maddî getirisi olabileceğini görerek, yeni siber saldırılar gerçekleştirmeye motive olabilir. Dolayısıyla ancak fidye ödendikten sonra aynı bilgisayar korsanı tarafından başka siber saldırıların gerçekleştirilmesi durumunda “suça teşvik” davranışının gerçekleştiğinden bahsedilebilir. Fakat bunun için, bilgisayar korsanının sonraki tarihli saldırıları ile mağdur tarafından yapılan fidye ödemesi arasında uygun nedensellik bağı olması gerekir. Yani bilgisayar korsanı, fidye ödemesinden bağımsız olarak da sonraki tarihli siber saldırıları gerçekleştirecektiye, yapılan fidye ödemesinin suça teşvik edici bir niteliği olduğunu söylemek mümkün olmaz. Siber saldırıların fizikî olarak gerçekleşmediği, bilgisayar korsanlarının kimliklerinin çoğu zaman tespit edilmesinin mümkün olmadığı, siber saldırının başarıya ulaşabilmesi için sistemin bir açığının bulunması veya sistem sahibinin/kullanıcısının kusurlu bir davranışı bulunması gerektiği gibi hususlar bir arada değerlendirildiğinde, fidye ödemesi ile gerçekleştirilen sonraki tarihli siber saldırılar arasında uygun illiyet bağının bulunduğu tespit ve ispatı neredeyse imkânsız hâle gelmektedir. Ancak ve ancak somut olayda bilgisayar korsanının kimliği tespit edilerek yakalanması ve hakkında

⁶⁶ Alman hukukunda aynı yönde bkz. Oliver Sieg and Dan Schillbach, ‘Versicherbarkeit von Lösegeldzahlungen in der Cyberversicherung unter Berücksichtigung privatrechtlicher Beschränkungen der Vertragsfreiheit’, (2023) 12 Versicherungsrecht 749

başlatılan ceza yargılaması sürecinde, sonraki tarihli saldırılarını daha önce mağdur tarafından ödenen fidye bedeli nedeniyle gerçekleştirdiğine ilişkin beyanlarda bulunması durumunda uygun illiyet bağının varlığından bahsedilebilir. Bu nedenle fidye ödemesi yapılmasının, genel olarak bilgisayar korsanlarını suça teşvik ettiğinden ve dolayısıyla fidye ödemesinin ahlâka aykırı bir davranış niteliğinde olduğundan bahsedilemeyeceği kanaatindeyiz⁶⁷.

b. Fidyeye Ödemelerinin Devletin Kovuşturma Yetkisine Müdahale Teşkil Edip Etmediği

Ceza muhakemesi hukukunda kovuşturma mecburiyeti ilkesi geçerlidir. Kovuşturma mecburiyeti ilkesi, suç teşkil eden bir fiilin işlendiğinin yetkili makamlarca haber alınması üzerine derhal hazırlık soruşturmasına başlanmasını, kanunda öngörülen şartların varlığı durumunda kamu davası açılmasını ve açılan kamu davasının muhakeme sonuçlanıncaya kadar savcılıkça yürütülmesini ifade eder⁶⁸.

Fidyeye ödemesinin yapılması, doğrudan devletin kovuşturma yetkisine müdahale teşkil etmez. Zira fidye ödemesinde bulunan mağdurun, fidye ödemesini yapması şikâyetçi olma hakkından feragat etmesi anlamına gelmez. Fidyenin ödenmesi, siber saldırıyı gerçekleştiren bilgisayar korsanlarına karşı cezaî soruşturma talebinde bulunmasına da engel değildir⁶⁹. Bilgisayar korsanlarının, mağdurun bilişim teknolojileri sis-

⁶⁷ Alman hukukunda doktrindeki bir görüş, siber risk sigortaları kapsamında sigortalıya ayrıca pek çok ek hizmet (asistans hizmetleri) sunulduğunu, siber saldırının gerçekleşmesi durumunda kriz yönetimi ve bilişim teknolojileri konusunda sigortalıya danışmanlık verildiğini ifade ederek; bu ek hizmetler kapsamında sigortalıya yardımcı olan ve danışmanlık veren kişilerin bilgisayar korsanlarıyla uğraşma konusunda sigortalıya kıyasla daha tecrübeli oldukları ve bu nedenle fidye bedelinde indirimle gidilmesini sağlayabildikleri gözetildiğinde, siber risk sigortasının, aslında bilgisayar korsanlarını suça teşvik etmek yerine, tam tersine siber saldırının amacına ulaşmasını zorlaştırdığını savunmaktadır (Sieg and Schillbach (n 66) 749)

⁶⁸ Bahri Öztürk (Ed.), Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku (15th edn, Seçkin Yayınları 2021) 151-152; Veli Özer Özberk, Koray Doğan and Pınar Bacaksız, Ceza Muhakemesi Hukuku (14th edn, Seçkin Yayınları 2021) 66; Yener Ünver and Hakan Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku (18th edn, Adalet Yayınları 2021) 79-80; A. Caner Yenidünya and Zafer İçer, Ceza Muhakemesi Hukuku (1st edn, Adalet Yayınları 2016) 542; Ahmet Gökçen, Murat Balcı, M. Emin Alşahin and Kerim Çakır, Ceza Muhakemesi Hukuku (4th edn, Adalet Yayınları 2020) 131

⁶⁹ Hatta fidye ödemelerinin sigorta teminatı altına alındığı hâllerde tam tersi bir durum söz konusu olur. Henüz siber risk sigortasına özgü bir genel şart mevcut olmadığı-

temini izinsiz ve yetkisiz olarak ele geçirmeleri, fidye ödemesine ilişkin şantaj yapması gibi fiiller, Türk Ceza Kanunu'nun muhtelif hükümlerinde (örneğin, TCK m. 107, m. 243 vd.) suç olarak düzenlenmiştir. Bir suçun işlendiğinin yetkili makamlara bildirilmemesi de bir suç olarak düzenlenmiştir (TCK m. 278). Dolayısıyla siber saldırıya uğranılması durumunda, mağdurun suçunu bildirmemesi için bu saldırıyı fidye ödemesini yapsa bile yetkili makamlara bildirmesi gerekir.

Mağdurun kurduğu veri kayıt sistemlerine üçüncü kişilerce kaydedilen kişisel verilerin siber saldırı sonucunda yetkisiz kişilerce (bilgisayar korsanları) ele geçirilmesi durumunda, veri sorumlusu sıfatıyla mağdurun 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 12. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca bu ihlâli hem ilgililere hem de Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na bildirmesi gerekmektedir. Fidyeye ödemesinden bağımsız olarak bu yükümlülüğün yerine getirilmesi gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, talep edilen fidye ödendiği için ihlâl edilen kişisel veriler siber saldırıyı gerçekleştiren bilgisayar korsanları tarafından umuma sunulmasa bile, veri sorumlusu veri ihlâlinin gerçekleştiğini Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na bildirmek zorundadır. Aksi hâlde Kişisel Verilerin Korunma Kanunu'nun 18. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca anılan kanunun 12. maddesine aykırı şekilde veri güvenliğine ilişkin yükümlülüğünü ihlâl eden veri sorumlusu hakkında 15.000,00 TL ilâ 1.000.000,00 TL idarî para cezası verilir. Veri ihlâlinin Kurul'a bildirilmesi üzerine Kurum, ihlâlin aynı zamanda suç teşkil eden bir fiil olduğuna kanaat getirirse, ihlâli gerçekleştirenlerle ilgili işlem

---

dan, birinci taraf teminatları bakımından uygulanması gereken hırsızlık sigortası genel şartlarında (Karayazgan (n 15) 43), sigortalı ve sigorta ettirenin, rizikonun gerçekleştiğini öğrendiğinde, durumu derhâl yetkili makamlara bildirmekle yükümlü oldukları öngörülmüştür (Hırsızlık Sigortası Genel Şartları B.1.2.) Sigorta ettirenin ve sigortalının bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi nedeniyle zarar miktarında artış meydana gelmişse, zararın bu şekilde artan kısmı sigortacının ödeyeceği tazminattan indirilir (Hırsızlık Sigortası Genel Şartları B.6.) Siber suç teşkil eden bir fiille karşı karşıya kalan sigortalı, söz konusu düzenleme doğrultusunda bu durumu derhâl yetkili makamlara bildirmek zorunda olduğundan, aslında siber risk sigortası kapsamında fidye ödemelerinin de teminat altına alınması, siber suçlarla mücadeleye olumlu katkı sağlar

yapılması için 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 158. maddesi uyarınca şikâyetle bulunma yetkisine sahiptir⁷⁰.

Siber saldırıya uğrayan mağdur, hem ceza hukuku mevzuatındaki düzenlemeler hem de kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuat ön-görülen düzenlemeler doğrultusunda, siber saldırıyı gerçekleştiren kişilere karşı Devletin kovuşturma yetkisini kullanabilmesi için gerekli ihbarları yapmakla yükümlü kılınmıştır. Dolayısıyla fidye bedeli ödemiş olsa bile mağdur, anılan düzenlemeler uyarınca kendisine yüklenen ihbar yükümlülüklerini yerine getirmek zorunda olduğundan, fidye ödemesinin devletin kovuşturma yetkisine müdahale niteliğinde olduğunu veya bu kovuşturma yetkisini gasp ettiğini söylemek mümkün değildir.

III. Zararı Önleme ve Azaltma Yükümlülüğü Bağlamında Fidye Ödemeleri

Siber risk sigortasında, siber saldırı sonucunda bilgisayar korsanlarına yapılacak fidye ödemeleri teminat altına alınmamış olabilir. Ancak teminat altına alınan rizikolardan birisinin gerçekleşmesi durumunda, bu rizikonun gerçekleşmesinden kaynaklı olarak doğacak zararların bilgisayar korsanlarına yapılacak bir fidye ödemesi kapsamında tamamen önlenmesi veya rizikonun gerçekleşmesiyle doğan zararın en aza indirgenmesi mümkün olabilir.

Bu gibi durumlarda sigorta ettirenin Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesi uyarınca koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında bilgisayar korsanlarına fidye ödemesi yapması gerekip gerekmediğinin üzerinde durulması gerekir. Sigorta ettirenin, koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında böyle bir ödeme yapmasının gerekli bir önlem olabileceğinin kabulü durumda ise, yapılan ödemenin sigortacı tarafından Kanun'un 1448. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca tazminin gerekip gerekmediğinin, özellikle yapılan ödemenin hangi durumlarda "makul bir gider" olarak görülebileceğinin belirlenmesi gerekir.

---

⁷⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurulu, daha önce aldığı ilke kararlarda bazı durumlarda ihlâlin öğrenilmesi üzerine ihlâli gerçekleştirenler hakkında adli işlem başlatılması için Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 158. maddesi uyarınca ihbaren Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvuruda bulunacağını ifade etmiştir. Bunlara örnek olarak bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 18.10.2019 tarihli ve 2019/308 sayılı ilke kararı (RG, 21.11.2019, S. 30955)

1. Genel Olarak

Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinin birinci fıkrası uyarınca sigorta ettiren, rizikonun gerçekleştiği durumlarda zararın önlenmesi, azaltılması, artmasına engel olunması için imkânlar ölçüsünde önlemler almakla ve sigortacının bu konudaki talimatlarına olabildiğince uymakla yükümlüdür. Sigorta ettirenin bu yükümlülüğüne aykırı davranması nedeniyle sigortacı aleyhine bir durum ortaya çıkmışsa, sigorta ettirenin kusurunun ağırlığına göre tazminatta indirim yapılır (TTK m. 1448/II). Sigorta himayesine güvenerek meydana gelen zarara kayıtsız kalmaması için sigorta ettiren, “sigorta koruması altında değilmiş gibi” davranmakla yükümlü kılınmıştır⁷¹. Sigortacı meydana gelen zararı yönettiği riziko topluluğundan aldığı primlerle oluşturduğu fondan karşıladığı için, rizikonun dağıtılması ilkesi ve riziko topluluğunun menfaatlerinin korunması için sigorta ettirenler bakımından böyle bir yükümlülüğün öngörülmesi zorunludur⁷².

Sigorta ettiren, koruma ve kurtarma yükümlülüğünü, “imkânlar ölçüsünde” önlemler almak suretiyle yerine getirir. Anılan hükümde “imkânlar ölçüsünde” denilmek suretiyle, zararın önlenmesi veya azaltılması için alınacak tedbirlerin ölçüsü belirlenmiştir. Buna göre sigorta

⁷¹ Ünân (n 42) 511; Kemal Şenocak, ‘Sigorta Ettirenin Zararı Önleme ve Azaltma Külfetine İlişkin Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi’, XXVIII Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, 27 Aralık 2014, 47; Kemal Şenocak, ‘Mal Sigortalılarında Sigorta Ettirenin Zararı Önleme ve Azaltma Vecibesi’, (1995) 1 (44) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 371; Çeker (n 41) 118; Günay (n 43) 138; Rıyegân Kender, Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku (17th edn, Oniki Levha Yayınları 2021) 325; Özdamar and Doğan (n 41) 65-66; Zehra Büşra Kayaözü, Sigorta Hukukunda Tazminat Avansı ve Gider Avansı (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2023) 103; Furkan Emiralioğlu, ‘Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin Sigorta Ettirenin Rizikonun Gerçekleşmesindeki Kusurunun Etkisine Dair E. 2016/646 K. 2016/1427 Sayılı Kararının İncelenmesi’ (2022) 49 (13) Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 597-598

⁷² Şenocak, sigortacı ve riziko topluluğunun menfaatlerinin korunması dışında sigorta ettirene zararı önleme ve azaltma külfeti yüklenmesinin diğer bir nedeninin, sigorta sözleşmesinin iyiniyete dayalı bir sözleşme olduğunu, zira zararın önlenmesi ya da azaltılması için hiçbir çaba sarf edilmemesinin iyiniyet kuralına aykırı olacağını, ayrıca sigorta ettirenin riziko gerçekleştiğinden sonra da mala daha fazla bir zarar gelmesi için çaba sarf etmemesinin menfaat ilkesine aykırı olacağını ve bu durumun çelişkili davranma yasağıyla bağdaşmayacağını da belirtmiştir (Şenocak, Sempozyum (n 71) 47-48)

ettirenin, ortalama bir sigorta ettirenden alması beklenebilecek önlenmeleri alması gerekli ve yeterlidir⁷³. Alınan veya alınmış olması beklenen önlemlerin makul olup olmadığı, somut olayın özelliklerine göre belirlenir. Sigorta ettirenin bu yükümlülüğü kapsamında kendisini veya çevresini tehlikeye atması beklenmez⁷⁴.

Sigortacı, zararın engellenmesi veya azaltılması için bir talimat vermişse, sigorta ettirenin bu talimata mümkün olduğunca⁷⁵ uygun hareket etmesi gerekmektedir (TTK m. 1484/I-2). Riziko gerçekleştiğinde zararın önlenmesi veya azaltılması konusunda sigortacı, genel olarak sigorta ettirene karşı daha bilgili ve tecrübeli olduğundan, sigortacıya zararın önlenmesi için talimat verme yetkisi tanınmıştır⁷⁶. Sigortacı tarafından verilen talimat bakımından bir şekil şartı öngörülmemiştir. Bu nedenle talimat, yazılı olarak verilebileceği gibi sigorta ettiren, sigortacının sözlü talimatlarına da uymakla yükümlüdür. Talimat, içeriği itibarıyla anlaşılır ve yanlış anlaşılmaya mahal vermeyecek şekilde açık ol-

⁷³ Ünan (n 42) 513; Şenocak, Zararı Önleme (n 71) 405; Kender (n 71) 326; Emiralioğlu (n 71) 598. Alman hukukunda aynı yönde bkz. Theo Langheid and Manfred Wandt, Münchener Kommentar Versicherungsvertragsgesetz: VVG Bd. I, (3rd edn, C. H. Beck Verlag 2022) §82, Kn. 35; Theo Langheid and Roland Rixecker, Versicherungsvertragsgesetz: VVG (7th edn, C. H. Beck 2022) §82, Kn. 10; Ansgar Sta-udinger, Wolfgang E. Halm and Dominik H. Wendt, Versicherungsrecht (3rd edn, Nomos Verlag 2023) §82, Kn. 20. Voit ise somut olayda sigortası olmayan bir kimsenin zararı engellemek veya azaltmak için alacağı mümkün ve makul tüm önlemlerin sigorta ettiren tarafından alınması gerektiğini savunmaktadır (Erich R. Prölss and Anton Martin, Versicherungsvertragsgesetz: VVG (31rd edn, C.H. Beck Verlag 2021) §82, Kn. 9)

⁷⁴ Günay (n 43) 140; Çeker (n 41) 118; Kender (n 71) 326; Şenocak, Zararı Önleme (n 71) 406

⁷⁵ Alman hukukunda sigorta ettirenin, sigortacının talimatına uyma yükümlülüğünü düzenleyen Alman Sigorta Sözleşmeleri Kanunu'nun 82. maddesinin ikinci fıkrasında sigortacı tarafından verilen talimatın sigorta ettiren tarafından katlanması beklenecek nitelikte (...Weisungen des Versicherers, soweit für ihn zumutbar, zu befolgen,...) olduğu sürece sigorta ettirenin buna uyması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla geçerli bir talimatın varlığından bahsedilebilmesi için, içeriği itibarıyla verilen talimatın, sigorta ettiren tarafından yerine getirilmesi mümkün ve makul olmalıdır. Başka bir ifadeyle verilen talimat, sigorta ettirenin haklı menfaatlerini ihlâl etmemeli ve dürüstlük kuralına aykırı olmamalıdır. Bu hususta bkz. Looschelders, MüKo-VVG (n 73) §82, Kn. 48 vd.; Langheid, (n 73) §82, Kn. 15; Voit, Prölss and Martin-VVG (n 73) §82, Kn. 25

⁷⁶ Çeker (n 41) 119

malıdır. Sigortacının, vereceği talimatta zararın nasıl önleneceğini veya azaltılacağını somutlaştırılması gerekir⁷⁷.

Koruma ve kurtarma yükümlülüğü, sadece sigorta teminatına dahil olan bir rizikodan kaynaklanan ve sigorta sözleşmesi kapsamında tazmin edilmesi gereken zararlar bakımından söz konusu olur⁷⁸. Zira teminat kapsamında olmadığından sigorta tazminatı ödenmesi gerekmeyen zararlar bakımından, zaten zararı tek başına zarar gören karşılar.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca sigortacı, sigorta ettirenin zararın önlenmesi ve azaltılması külfeti kapsamında yaptığı makul giderleri, bunlar faydasız kalmış olsalar bile, sigorta tazminatından veya bedelinden ayrı olarak tazmin etmekle yükümlüdür⁷⁹. Anılan düzenlemede, yapılan giderlerin makul olması gerektiği açıkça vurgulanmıştır. Yapılan giderlerin makul olup olmadığı, somut olayın şartlarına göre söz konusu önleme başvurulduğu anın koşullarına göre değerlendirilir⁸⁰. Başka bir ifadeyle, yapılacak *ex post* bir değerlendirmede alınan önlemin makul kabul edilmeyeceği sonucuna varılsa bile, önlemin, alındığı anda makul bir davranış tarzı teşkil ediyor olması, sigortacının bu giderleri tazmin etme borcunu doğurur. Sigortacı, sadece teminat kapsamındaki zararların önlenmesine yönelik alınan tedbirlere ilişkin giderleri tazmin etmekle yükümlüdür.

⁷⁷ Looschelders, MüKo-VVG (n 73) §82, Kn. 47; Voit, Prölss and Martin-VVG (n 73) §82, Kn. 22; Ruks, Staudinger-VVG (n 73) §82, Kn. 28

⁷⁸ Ünan (n 42) 518; Şenocak, Sempozyum (n 71) 50; Kayaöz (n 71) 96

⁷⁹ Ünan, (n 42) 521; Ali Haydar Yıldırım, Sigortacının Koruma ve Kurtarma Masraflarından Sorumluluğu (TTK m. 1448 / f. 3-4) (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2019) 46; Kayaöz (n 71) 104, dn. 40. Sigorta ettirenin zararın engellenmesi ve azaltılması külfeti kapsamında alacağı önlemlerin sigorta tazminatından bağımsız olarak tazmin edileceği düzenlenerek, sigorta ettiren gerekli önlemleri alması yönünde teşvik edilmiştir (Yazıcıoğlu and Şeker Ögüz (n 44) 161)

⁸⁰ Ünan, (n 42) 521; Yıldırım (n 79) 46; Kayaöz (n 71) 104. Bu husus, Alman Sigorta Sözleşmeleri Kanunu'nun 83. maddesinin birinci fıkrasında sigorta ettirenin "durum şartlarına göre gerekli sayabileceği" giderler denilmek suretiyle daha açık bir şekilde ifade edilmiştir

2. Zararın Engellenmesi ve Azaltılması Yükümlülüğü Kapsamında Yapılan Fidyeye Ödemelerinin Sigortacı Tarafından Tazmin Edilmesi

a. Fidyeye Bedelinin “Gider” Kavramı Kapsamında Değerlendirilip Değerlendirilemeyeceği

Siber saldırıya uğrayan mağdurun bilgisayar korsanlarına fidye ödemesi yapması durumunda, bu fidye bedelini Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında tazmin edilmesini talep edebilmesi, öncelikle fidye ödemesinin “gider” kavramı kapsamında değerlendirilebilmesine bağlıdır. Gider, sigorta ettirenin kendi rızasıyla⁸¹ zararın önlenmesine yönelik aldığı tedbirler doğrultusunda kendi malvarlığında meydana gelen eksilmedir⁸². Giderin, sigorta ettirenin “koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında aldığı “bir önlem nedeniyle” ortaya çıkması gerektiği için, zararı önlese veya azaltsa bile tamamen tesadüfî olarak meydana gelen olaylardan doğan masraflar bu kapsamda değerlendirilemez. Bir harcamanın gider sayılabilmesi için sigorta ettirenin koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında bilerek ve isteyerek aldığı bir önlem için yapılmış olması gerekir.

Mağdur, talep edilen fidye miktarını kural olarak bilgisayar korsanları tarafından yapılan tehdit ve şantaj neticesinde öder. Fidyeye bedelinin yapılan şantaj sonucunda ödenmesinin, mağdurun yaptığı ödemeye yönelik rızasını ortadan kaldırdığı, başka bir ifadeyle fidye ödemesinin

⁸¹ Alman hukukunda, sigorta ettirenin zararın önlenmesi için “kendi rızasıyla” yaptığı harcamalar gider kavramı kapsamında değerlendirilir. Bununla birlikte doktrindeki baskın görüşe göre, sigorta ettirenin malvarlığında istemsiz olarak meydana gelen azalmaların da gider kavramı kapsamında değerlendirilebileceği kabul edilmektedir. Sigorta ettirenin malvarlığında rızası dışında meydana gelen azalmanın, zararın önlenmesi için alınan tedbirin “tipik tehlikelerinden” birisinin gerçekleşmesi sonucunda meydana gelmesi (örneğin çıkan yangını söndürmeye çalışan sigorta ettirenin vücudunda meydana gelen yanıkların tedavisi için yapılan tedavi masrafları ve iyileşme sürecinde geçici olarak iş göremez hâle gelmesi nedeniyle uğradığı kazanç kaybı vs.) söz konusu ise, malvarlığındaki istemsiz azalmanın da gider kavramına dahil olduğu savunulmaktadır. Başka bir ifadeyle sigorta ettirenin malvarlığında istemsiz olarak ortaya çıkan azalma ile zararın önlenmesi için alınan tedbir arasında uygun nedensellik bağının bulunduğu durumlarda, bu azalmanın da gider olarak tazmin edilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bu hususta bkz. Wilfried Rüffer, Dirk Halbach and Peter Schimikowski, *Versicherungsvertragsgesetz - Handkommentar* (4th edn, Nomos Verlag 2020) §83, Kn. 6; Looschelders, *MüKo-VVG* (n 73) §83, Kn. 7; Voit, *Prölss and Martin-VVG* (n 73) §83, Kn. 11-18; Ruks, *Staudinger-VVG* (n 73) §83, Kn. 7-10

⁸² Yıldırım (n 79) 11

rızaî bir harcama olmadığı düşünülebilir. Ancak yapılan bir harcamanın rızaî olduğunun kabulü için, sadece sigorta ettirenin harcamayı yapmayı kendisinin “seçmesi” yeterlidir⁸³. Bu harcamanın hangi saikle yapıldığının bir önemi yoktur⁸⁴.

b. Fidyeye Ödemesinin Zararın Engellenmesi veya Azaltılması İçin Yapılmış Olması

Fidyeye ödemesinin Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca sigortacı tarafından tazmin edilebilmesi için yapılan ödemenin, “zararı engellemeye veya azaltmaya yönelik” olması şarttır. Örneğin, verilerin yedeklenmiş ve güncel olması nedeniyle bilişim teknolojileri sistemine herhangi bir zarar gelmeden ve işletme faaliyetinde herhangi bir kesinti olmadan sistemin yedeklemelerden tekrar kurulması mümkün ve yeterli ise, fidyeye bedelinin ödenmesine gerek duyulmaması gerekir. Zira bu gibi bir durumda fidyeyeleme saldırısına rağmen, daha önce alınmış olan tedbirler kapsamında herhangi bir zararın meydana gelmesi söz konusu olmaz. Bu noktada değerlendirilmesi gereken bir diğer husus, bilgisayar korsanları tarafından elde edilen üçüncü kişilere ait bilgilerin/verilerin ifşala edilmesi durumunda sigortalı mağdurun tazminat taleplerine maruz kalıp kalmayacağıdır. Böyle bir risk

⁸³ ibid 46-47; Looschelders, MüKo-VVG (n 73) §83, Kn. 13; Sieg and Schillbach (n 66) 750

⁸⁴ Örneğin, bilgisayar korsanları, fidyeyeleme saldırısının yanı sıra mağdur sigortalının banka hesap bilgilerine de erişerek, fidyeye bedeli olarak tayı ettikleri miktarı, bankanın bilişim sistemine izinsiz erişerek kendi hesaplarına aktarırlarsa, bu durumda fidyeye bedeli yine ödenmiş olur. Bunun üzerine anahtar şifre sigorta ettirene verilirse, zarar meydana gelmez (veya erişim engeli daha kısa sürdüğü için daha az bir zarar meydana gelmiş olur). Ancak bu durumda ödenen fidyeye bedeli “gider” olarak nitelendirilemez. Zira fidyeye ödemesi, mağdur sigortalının bilgisi ve rızası dışında ve bilgisayar korsanlarının hukuka aykırı davranışları sonucunda gerçekleşmiştir. Öte yandan bilişim teknolojileri sistemlerine tekrar erişmek isteyen mağdur sigorta ettiren, fidyeye bedelini ödemeyi tercih ederse, bu durumda şantajı bağı da olsa, artık mağdurun kendisinin verdiği bir karar doğrultusunda ödeme gerçekleştiğinden, fidyeye ödemesinin rızaî olarak yapıldığı söylenebilir. Zira fidyeye bedelini ödemeyi tercih etme veya (verilerini kaybetmek pahasına da olsa) ödememe konusunda mağdurun özerkliği söz konusudur. Bu nedenle mağdur sigortalı fidyeye bedelini ödemeyi kabul ederse, kural olarak ödenen bedelin “gider” olarak nitelendirilmesi mümkündür

(örneğin ele geçirilen verilerin niteliği itibarıyla) de söz konusu değilse, fidye ödemesi yapılması gerekmez. Bu nedenle fidye ödemesi yapılsa bile, yapılan bu ödeme “zararı engellemeye veya azaltmaya” yönelik bir gider niteliğinde kabul edilemez.

Somut olayda fidye ödemesi yapılmadığı durumda hem işletme faaliyetinin durması hem de üçüncü kişilere ait verilerin ifşa edilmesi nedeniyle bir zararın meydana gelmesi kuvvetle muhtemelse, bilgisayar korsanlarınca talep edilen fidye bedelinin ödenmesi kural olarak zararın engellenmesi ve azaltılması yükümlülüğü kapsamında değerlendirilebilir. Hemen yukarıda ifade edildiği üzere, sigorta ettiren tarafından zararın engellenmesi ve azaltılması yükümlülüğü kapsamında yapılan giderlerin sigortacı tarafından tazmin edilebilmesi için, bu giderlerin ayrıca “makul” olması gerekmektedir. Fidye ödemesinin makul olup olmadığı, somut olayın özelliklerine göre değerlendirilir. Fidye ödemesi yapılmasının zararın önlenmesi açısından makul olup olmadığı değerlendirilirken, fidyenin ödendiği anın esas alınması gerekir. Bilgisayar korsanları, mağdurun dışarıdan yardım almasını engellemek için sistemi tamamen ele geçirdikten sonra genellikle fidye ödemesinin yapılması için 24 saat veya 48 saat gibi oldukça kısa süreler vermektedirler. Ayrıca sisteme tekrar erişimi sağlayacak anahtar şifre mağdur sistem sahibi tarafından her yanlış girildiğinde, bu süre daha da kısalacak şekilde programlanmaktadır. Dolayısıyla fidyenin ödenmesinin makul olup olmadığı değerlendirilirken, somut olayda fidye ödemesi için verilen süre, sisteme başka şekilde erişimin mümkün olup olmadığı, zararın başka bir şekilde önlenmesi veya azaltılması ihtimalinin bulunup bulunmadığı gibi hususlar ödemenin yapıldığı andaki şartlar göz önünde bulundurularak bir sonuca varılmalıdır.

c. Fidye Ödemesinin Hangi Durumlarda “Makul Bir Gider” Olarak Kabul Edilebileceği

Türk Ticaret Kanunu’nun 1448. maddesinin üçüncü fıkrasında, makul giderlerin sigortacı tarafından “sigorta tazminatından veya bedelinden ayrı olarak” tazmin edilmesi gerektiği öngörülmüştür. Ancak kurtarma yükümlülüğü kapsamında alınan tedbirler için yapılan masrafların hangi koşullar altında “makul” kabul edileceği açık değildir. Türk hukukunda doktrinde, “makul gider” kavramıyla aslında yapılan

giderlerin gerekli olmasının ifade edilmek istendiği belirtilmiştir⁸⁵. Sigorta ettiren tarafından yapılan giderlerin gerekli olduğunun kabulü için, söz konusu giderin koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında alınan bir önlem nedeniyle doğmuş olması, yapılan gider ile elde edilen sonuç arasında orantı bulunması ve giderin miktar itibarıyla gerekli olması gerektiği ifade edilmektedir.

Alman hukukunda sigortacının giderleri tazmin yükümlülüğü, Türk hukukundan farklı olarak daha ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. Sigorta ettiren tarafından yapılan giderlerin iadesi, Alman hukukunda Alman Sigorta Sözleşmeleri Kanunu'nun 83. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan düzenlemenin birinci fıkrasında sigortacının, sigorta ettirenin Alman Sigorta Sözleşmeleri Kanunu'nun 82. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları uyarınca durumun şartlarına göre gerekli olduğunu düşünerek yaptığı giderleri, bunları faydasız kalmış olsalar bile tazmin etmekle yükümlü olduğu hükme bağlanmıştır. Alman Sigorta Sözleşmeleri Kanunu'nun 83. maddesinin üçüncü fıkrasında ise sigortacı tarafından verilen talimatı yerine getirmesi için sigorta ettirenin yaptığı giderlerin, bunlar diğer tazminatlarla birlikte sigorta bedelini aşsalar bile sigortacı tarafından tazmin edileceği düzenlenmiştir. Alman Sigorta Sözleşmeleri Kanunu'nun 83. maddesinin üçüncü fıkrasının karşıt anlamından, sigortacının talimatı olmaksızın sigorta ettiren tarafından zararın önlenmesi veya azaltılması için yapılan giderlerin sigortacı tarafından sigorta bedeliyle sınırlı olmak üzere tazmin edilebileceği kabul edilmektedir⁸⁶.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca tazmini gereken giderlerin, sigorta bedeliyle mi sınırlı olduğu, yoksa sigorta bedelini de aşan giderlerin dahi sigortacı tarafından tazmin edilmesi mi gerektiği açıkça düzenlenmemiştir. Doktrinde Alman hukukundan farklı olarak Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinin üçüncü fıkrasında miktar bakımından açıkça herhangi bir sınırlama öngörülmediği için, sigortacının sigorta bedelini dahi aşan giderleri sigorta tazmi-

⁸⁵ Yıldırım (n 79) 44

⁸⁶ Looschelders, MüKo-VVG (n 73) §83, Kn. 35; Voit, Prölss and Martin-VVG (n 73) §83, Kn. 19; Langheid, (n 73) §83, Kn. 17. Aynı yönde bkz. OLG Koblenz, 21.07.2000, 10 U 1090/99 (r+s, H. 7, Y. 2002, s. 278)

natından ayrı olarak tazmin etmesi gerektiği ifade edilmektedir⁸⁷. Bununla birlikte doktrindeki bazı yazarlar, bu durumun sigortacı ile sigorta ettiren arasındaki menfaat dengesinin sigorta bedeline orantılı olarak prim alan sigortacı aleyhine bozduğunu, bu nedenle *de lege feranda* sigortacının talimatı olmaksızın yapılan koruma ve kurtarma giderlerinin sigorta bedeliyle sınırlı olduğu yönünde bir düzenleme yapılması gerektiğini ifade etmiştir⁸⁸. Doktrindeki bu görüşe katılmak gerekir. Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinin *ratio legis* gereği, sigortacının tazminle yükümlü olduğu giderlerin miktarı bakımından sigorta bedeliyle sınırlı olduğunun düzenlenmesi isabetli olacaktır. Ancak mevcut düzenlemenin de, sigortacı tarafından miktar sınırı olmaksızın tüm giderlerin tazmin edilmesi gerektiği şeklinde yorumlanmaması gerekir.

Öncelikle ifade etmek gerekir ki, anılan düzenlemenin Hükümet Gerekçesi incelendiğinde, yabancı hukuk sistemlerinde koruma ve kurtarma yükümlülüğünü düzenleyen mevzuat hükümlerinin dikkate alındığına ilişkin herhangi bir ifadeye yer verilmediği görülmektedir. Aksine söz konusu düzenlemenin, mülgâ 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1293. maddesini "temelde koruduğu" dile getirilmiştir⁸⁹. Düzenlemenin gerekçesinde, yabancı hukuk sistemlerindeki düzenlemelerin incelendiği ve fakat koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında yapılan giderlerin sigortacı tarafından tazminini sigorta bedeliyle sınırlayan Alman (ve Avusturya) düzenlemelerinden bilinçli olarak farklı bir düzenleme yapıldığını şüpheye yer vermeyecek açıklıkta ortaya koyan bir açıklama yer almamaktadır. Bu nedenle doktrinde ifade edilenin aksine, kanun koyucunun, sigortacının giderleri tazmin yükümlülüğünü sigorta bedeliyle sınırlamamasının bilinçli bir tercih olduğunu söylemek kanaatimizce mümkün değildir.

Sigortacının tazminle yükümlü olduğu koruma ve kurtarma giderlerinin miktar itibarıyla sınırlı olduğu şeklinde yorumlanmasına, kanaatimizce Kanun'un 1452. maddesinin üçüncü fıkrası da engel değildir. Kanun'un 1452. maddesi, sigorta sözleşmesinde sigortacıya karşı daha

⁸⁷ Kender (n 71) 326; Yıldırım (n 79) 77. Mülgâ 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu bakımından aynı yönde bkz. Haydar Arseven, *Sigorta Hukuku* (2nd edn, Beta Yayıncılık 1991) 146-147; Mülgâ 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu bakımından ayrıca bkz. Şaban Kayıhan, 'Alman ve Türk Özel Sigorta Hukukunda Sigorta Ettirenin Kurtarma Ödevi', (2005) 1-2 (9) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 533

⁸⁸ Yıldırım (n 79) 77

⁸⁹ TBMM Bülteni, Dönem 23, Yasama Yılı 2, Sıra Sayısı 96, s. 441

zayıf konumda olduğu varsayılan sigorta ettirenin haklı menfaatlerini korumak için öngörülmüştür. Örneğin, sigorta sözleşmesiyle koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında yapılan giderlerin hiç ödenmeyeceğini veya sadece önemsiz bir miktarının ödeneceğinin kararlaştırılması durumunda, Kanun'un 1452. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca sigorta ettirene yapılan giderlerin tazminini Kanun'un 1448. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca talep etme hakkı verilmesi gerekli ve yerindedir. Fakat anılan düzenleme, sigortacının miktar olarak hiçbir sınırlamaya tabi olmaksızın, sigorta ettirenin koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında yaptığı tüm harcamaları tazmin etmek zorunda olduğu şeklinde anlaşılabilir. Aksi hâlde taraflar arasındaki menfaat dengesi, makul bir gerekçe olmaksızın sigorta ettiren lehine orantısız şekilde bozulur, ki bu durum aynı zamanda Kanun'un 1452. maddesinin düzenleme amacına aykırılık teşkil eder. Ayrıca bu kabule göre riziko gerçekleştiğinde, sigortacının riziko meydana geldiğinde yapmakla yükümlü olduğu ödeme miktarını önceden tespit etmesi ve primlerin de buna göre hesaplanması mümkün olamayacağı gibi aynı riziko topluluğundaki sigorta ettirenler arasında da bir eşitsizlik doğar.

Üzerinde durulması gereken bir diğer husus Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinin üçüncü fıkrasının lafzının, sigortacının tazmin etmekte yükümlü olduğu giderlerin miktar itibarıyla sınırlandırılabilir şekilde yorumlanmaya elverişli olduğudur. Öncelikle tazmini gereken giderlerin "makul" olması gerektiği açıkça hükme bağlanmıştır. "Makul olma", kavram itibarıyla tazmini gereken harcamaların miktar olarak da sigortayla teminat altına alınan menfaate orantılı olmasını zorunlu kılar⁹⁰. Koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında yapılan masrafların, kural olarak ancak önlenecek zarardan daha az olduğu durumlarda, söz konusu giderin miktar olarak makul olduğundan bahsedilebilir⁹¹.

⁹⁰ Yıldırım da "makul" ifadesiyle aslında Kanun'da gerekli giderlerin ifade edildiğini ve gerekliliğin üç unsurundan ikisinin sigorta ettirenin yaptığı giderler ile elde edilen sonuç arasında orantı bulunması ve giderin miktar itibarıyla gerekli olması gerektiği görüşündedir (Yıldırım (n 79) 44)

⁹¹ Aynı yönde bkz. ibid 44-45. Alman hukukunda aynı yönde bkz. Schimikowski, VVG-HK (n 81) §83, Kn. 12; Ruks, Staudinger-VVG (n 73) §83, Kn. 12; Langheid (n 73) §83, Kn. 8; Voit, Prölss and Martin-VVG (n 73) §83, Kn. 7. "[...] Kurtarma

Hiçbir tedbir alınmasa dahi meydana gelecek zararın miktarı, zararın engellenmesi veya azaltılmasına yönelik alınacak tedbirler için yapılacak harcama miktarından az ise, alınan tedbirlerin “makul” olduğu söylenebilir.

Türk Ticaret Kanunu’nun 1448. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca sigortacının tazmin etmekle yükümlü olduğu giderler kapsamı itibarıyla de sınırlıdır. Başka bir ifadeyle sigortacının giderleri tazmin yükümlülüğü, sadece sigorta teminatına dahil olan zararlar bakımından söz konusudur. Tazmini talep edilen giderler bakımından, yapılan giderlerin sigorta teminatı kapsamındaki zararların önlenmesi veya azaltılması için yapılıp yapılmadığı ayrıntılı bir şekilde incelenmeli ve mümkünse sigorta teminatı altında olmayan zararların önlenmesi ve azaltılması için alınan tedbirlere yapılan harcamalar titiz bir şekilde ayıklanmalıdır. Koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında alınan önlemler doğrultusunda sigorta bedelini aşan bir zarar engellenmişse veya alınan önlemlere rağmen sigorta bedelini aşan bir zarar meydana gelmişse, teminat kapsamını aşan kısım da gözetilerek toplam (olası) zarar ile teminat kapsamındaki zarar miktarı oranlanarak koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında yapılan giderlerin bu oranda tazmin edilmesi gerekir.

Bu açıklamalar doğrultusunda siber risk sigortası kapsamında sigorta ettirenin/sigortalının bilişim teknolojileri sistemlerini ele geçiren bilgisayar korsanlarına yaptığı fidye ödemelerinin koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında sigortacı tarafından tazmini gereken bir gider olarak kabul edilebilmesi için öncelikle bu fidye ödemesinin Türk Ticaret Kanunu’nun 1448. maddesinin birinci fıkrası uyarınca zararın önlenmesi veya azaltılması için yapılması gerekmektedir. Örneğin politik motivasyonlarla gerçekleştirilen bir siber saldırıda bilgisayar korsanları, fidye ödemesi yapılsa bile sistem sahibiyle anahtar şifreyi paylaşmayacağını peşinen beyan etmişse, yapılan ödemenin *ex ante* bakış açısıyla bile zararı önlemeye veya azaltmaya yönelik olduğunun kabulü mümkün değildir.

Bilgisayar korsanlarına ödenen fidye bedelinin Türk Ticaret Kanunu’nun 1448. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında sigortacı tarafından tazmin edilebilmesi için ödenen fidye bedelinin, makul olduğunun orta-

---

külfeti kapsamında bir davranışın gerekli olduğundan ancak bu davranış için yapılan masraf ile elde edilmek istenen sonuç orantısallık ilkesi kapsamında makulse bahsedilebilir, söz konusu davranış orantısız masraflara neden oluyorsa değil [...]” BGH, 25.06.2003, IV ZR 276/02 (NJW, H. 40, Y. 2003, s. 2904)

ya konması gerekir. Bu hususu ispat yükü, sigorta ettirendedir⁹². Ödenen fidye bedelinin makul olup olmadığı değerlendirilirken, fidye bedelinin ödenmesi nedeniyle önlenen veya azaltılan zararın miktarı, meydana gelen ve önlenen/azaltılan zararın ne kadarının sigorta teminatı kapsamında olduğu, yapılan fidye ödemesiyle teminat kapsamında olmayan zararların da (kısmen de olsa) önlenip önlenmediği gibi hususlar dikkate alınmalıdır.

d. Sigortacının Talimatıyla Fidyeye Bedelinin Ödenmesi

Bilgisayar korsanlarının fidyeleme saldırısıyla karşı karşıya kalınması durumunda, siber risk sigortası kapsamında bu husus sigorta ettiren tarafından Türk Ticaret Kanunu'nun 1446. maddesi uyarınca gecikmeksizin sigortacıya bildirilmelidir. Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca sigorta ettiren, sigortacının zararın önlenmesi ve azaltılmasına ilişkin talimatlarına uymak zorundadır. Dolayısıyla rizikonun gerçekleştiği kendisine bildirilen sigortacı, durumun incelenmesi neticesinde fidye bedelinin ödenmesinin ekonomik olarak daha az zarara neden olacağı kanaatine varabilir. Bu durumda fidye bedelinin ödenmesi yönünde sigorta ettirene talimat vermesi mümkündür.

Sigortacının fidye bedelinin ödenmesi yönünde sigorta ettirene talimat vermesi durumunda, ödenen fidye bedelini Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca tazmin etmesi gerekir. Ayrıca sigorta ettiren, fidye ödemesi için avans ödenmesi talebinde bulunursa, söz konusu avans ödemesi verilen talimatın yerine getirilmesi bakımından mecburi olduğundan, fidye bedeli sigortacı tarafından Kanun'un 1448. maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında sigorta ettirene avans olarak ödenmelidir.

Sigortacının talimatıyla fidye bedelinin ödendiği durumlarda da, ödenen bedelin önlenen zarara oranla miktar bakımından makul olmadığı durumlarda sigortacının ödenen tüm fidye bedelini tazmin etmek zorunda olmadığı düşünülebilir. Ancak kanaatimizce bu kabul, çelişkili

⁹² Langheid (n 73) §83, Kn.19; Schimikowski, VVG-HK (n 81) §83, Kn. 16; Voit, Pröls and Martin-VVG (n 73) §83, Kn. 32; Ruks, Staudinger-VVG (n 73) §83, Kn. 28; Looschelders, MüKo-VVG (n 73) §83, Kn. 55

davranma yasağına ve iyiniyet ilkesine aykırı olur. Bununla birlikte sigorta ettiren tarafından sigortacı yanlış yönlendirilmişse (örneğin muhtemel tazminat kapsamının belirlenmesi için talep edilen bilgi ve belgelerin eksik veya hatalı verilmesi ve sigortacının bu nedenle fidye bedelinin ödenmemesi durumunda ortaya çıkacak zararı yanlış hesaplaması gibi), sigorta ettirenin kusuru oranında giderlerin tazmininde indirim yapılması mümkündür.

e. Talep Edilen Fidyenin Ödenmesine Rağmen Zararın Meydana Gelmesi

Fidye bedeli ödenmesine rağmen bilgisayar korsanlarının sisteme yeniden erişilmesini sağlayacak anahtar şifreyi mağdur sigortalıya vermemesi veya siber saldırı sonucunda elde edilen üçüncü kişilere ait verilerin ifşa edilmesi mümkündür. Bu gibi durumlarda fidye bedelinin ödenmesine rağmen zarar meydana gelir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca sigortacı, fidye ödemesi yapılmasına rağmen zararın meydana geldiğinden bahisle, başka bir ifadeyle ödenen fidyenin faydasız kalmasını gerekçe göstererek, bu gideri tazmin etmekten kaçınmaz. Zira anılan bu düzenlemede zararın önlenmesi ve azaltılması için yapılan makul giderlerin, bunlar faydasız kalmış olsalar bile, sigortacı tarafından tazmin edilmesi gerektiği açıkça hükme bağlanmıştır.

SONUÇ

Siber saldırılar, her geçen yıl artmakta, daha sistematik hâle gelmekte ve daha büyük zararlar vermektedir. Bu nedenle siber risklere karşı kendisini güvence altına almak isteyen gerçek ve tüzel kişiler, siber risk sigortasına yönelmektedir.

Siber saldırılar, oldukça çeşitli şekillerde ve motivasyonlarla gerçekleşebilmektedir. Özellikle işletmelere karşı çoğunlukla fidyeleme saldırıları gerçekleşmektedir. Fidyemeleme saldırılarında en öz haliyle bilgisayar korsanları, bilişim teknolojileri sistemindeki tüm verileri şifreleyerek sistem sahibinin bunlara erişmesini engellemekte ve şifrelenen verilerin şifrelerinin çözülmesi için gerekli anahtar şifreyi sistem sahibi tarafından bir fidye ödemesi yapılması karşılığında vermektedir. Bu tür saldırılarda, sisteme erişilememesi nedeniyle işletme faaliyetinin geçici olarak durması ve sistemde depolanan üçüncü kişilere ait verilerin ihlâl edilmesine bağlı olarak önemli miktarda zararlar doğabilmektedir

Siber risk sigortaları, gelişen teknolojiye paralel olarak ortaya çıkmış bir sigorta sözleşmesidir. Ülkemizde henüz siber risk sigortası genel şartları bulunmamaktadır. Ancak sigorta şirketleri, farklı şekilde adlandırsalar da bireysel ve ticarî siber risk sigortası sözleşmeleri yapmaktadır. Siber risk sigortalarında verilen teminatlar farklılık göstermekle birlikte, sigorta ettiren tarafından siber saldırıyla bağlantılı olarak ödenen fidye bedellerine ilişkin teminatlar da verilmektedir. Hukukumuzda sözleşme serbestisi kural olmakla birlikte, bu ilke sigorta hukukunda daha sınırlı olarak uygulanmaktadır. Siber saldırıların temelindeki fiiller, Türk Ceza Kanunu anlamında suç teşkil etmektedir. Türk Ticaret Kanunu'nun 1404. maddesi uyarınca sigorta ettirenin veya sigortalının kanunun emredici hükümlerine ve ahlâka aykırı fiillerinden doğabilecek zararları teminat altına almak amacıyla sigorta yapılamaz. Sigorta ettiren veya sigortalı tarafından fidye ödemesi yapılması, fidye miktarı kadar bir zarara sebep olmaktadır. Ancak fidye ödemesinin, kanunun emredici hükümlerine veya ahlâka aykırılık teşkil etmesi durumunda bu ödeme nedeniyle doğacak zararların sigorta sözleşmesiyle teminat altına alınması mümkün değildir.

Hukukumuzda siber saldırı sonucunda saldırının sonlandırılması veya sonuçlarının ortadan kaldırılması için fidye bedeli talep edilmesi durumunda, bu fidye bedelinin ödenmesini doğrudan yasaklayan bir hukuk kuralı mevcut değildir. Dolayısıyla yapılan ödemenin kanunun emredici bir hükmüne doğrudan aykırı olduğu söylenemez. Ancak fidye ödemesinin, Türk Ceza Kanunu'nun 39. maddesi uyarınca bilgisayar korsanlarında suç işleme düşüncesini pekiştirmesi bakımından yardım etmek suretiyle suça iştirak teşkil edebileceği düşünülebilir. Ancak manevî yardım olarak nitelendirilecek bu davranışın, fail henüz suç teşkil eden fiilini işlemeden önce gerçekleşmesi gerekir. Oysa fidye ödemesi, siber saldırı tarafından gerçekleştirildikten sonra yapılmaktadır. Bu nedenle suça manevî yardımın maddî unsuru gerçekleşmediği gibi sigorta ettirenin veya sigortalının suça iştirak etme saikiyle de davranmadığı düşünüldüğünde, yardım etmenin manevî unsuru da gerçekleşmez.

Mağdurun fidye ödemesi yapmasının bilgisayar korsanlarını suça teşvik edebileceği, zira bundan bir gelir elde edebileceğini gören bilgisayar korsanlarının başka siber saldırılarda bulunmaya da motive olacağı gerekçesiyle fidye ödemesi yapılmasının ahlâka aykırı olduğu düşünüle-

bilir. Ancak tüm fidye ödemeleri bakımından böyle bir genel kabulde bulunulması mümkün değildir. Öncelikle her olayın kendi içinde değerlendirilmesi gerekir. Örneğin, genel olarak yoğun şekilde fidyeleme saldırılarına maruz kalan sağlık sektöründe hastaların hayatı söz konusu olduğundan, şifrelenen verilere bir an önce tekrar ulaşılması hayatî önem taşımaktadır. Bu nedenle fidye ödemesinin örneğin, hastaların tedavisine devam edilebilmesi için yapıldığı durumlarda, bu ödemenin ahlâka aykırı olduğundan bahsedilemez. Bunun da ötesinde fidye ödemelerine ilişkin istatistikler, bu ödemelerin ticari faaliyetlerinin kesintiye uğramaması ve verilerine erişim engellenmesinin/tamamen kaybolmasının işletmenin faaliyetleri üzerinde yaratacağı olumsuz sonuçlardan kaçınmak için yapıldığını göstermektedir. Fidyeye ödemesi aslında saldırıya uğrayan işletmenin itibarları sarsılmadan ve en az zararla bu saldırıdan kurtulabilmesi için alınan ticarî bir karar sonucunda yapılmaktadır. Bu ticarî karar gereği, talep edilen fidye ödense bile, ödeme fiili bilgisayar korsanlarını suça teşvik etme saiki ile gerçekleşmez. Kaldı ki fidye ödemesinin yapılması, suça teşvik eden ve bu nedenle ahlâka aykırı bir davranış olarak nitelendirilebilse bile, somut olayda gerçekten bilgisayar korsanlarının suça teşvik edildiğinin ispatı neredeyse imkânsızdır. Zira suça teşvikin gerçekleşmesi, ancak fidye ödemesinin yapılmasıyla sonra söz konusu olabilir. Fail, elde ettiği fidye bedeliyle motive olarak, bu motivasyonla başka siber saldırılar da yaparsa “suça teşvik” fiilin gerçekleştiği düşünülebilir. Siber saldırıların fizikî olarak gerçekleşmediği, bilgisayar korsanlarının kimliklerinin çoğu zaman tespit edilmesinin mümkün olmadığı, siber saldırının başarıya ulaşabilmesi için sistemin bir açığının bulunması veya sistem sahibinin/kullanıcısının kusurlu bir davranışı bulunması gerektiği gibi hususlar bir arada değerlendirildiğinde, fidye ödemesi ile gerçekleştirilen sonraki tarihli siber saldırılar arasında uygun illiyet bağının bulunduğu tespit ve ispatı neredeyse imkânsız hâle gelmektedir. Ancak ve ancak somut olayda bilgisayar korsanının kimliği tespit edilerek yakalanması ve hakkında başlatılan ceza yargılaması sürecinde, sonraki tarihli saldırılarını daha önce mağdur tarafından ödenen fidye bedeli nedeniyle gerçekleştirdiğine ilişkin beyanlarda bulunması durumunda uygun illiyet bağının varlığından bahsedilebilir. Bu nedenle fidye ödemesi yapılmasının, genel olarak bilgisayar korsanlarını suça teşvik ettiğinden ve dolayısıyla fidye ödemesinin ahlâka aykırı bir davranış niteliğinde olduğundan bahsedilemeyeceği kanaatindeyiz.

Ahlâka aykırılık kapsamında üzerinde düşünülmesi gereken bir diğer husus, fidye ödemesi yapıldığında, bunun devletin kovuşturma yetki-

sine müdahale teşkil edip etmediğidir. Fidyeye ödemesini yapan mağdur, ödemeyi yapmakla cezaî şikâyetinde bulunma hakkından vazgeçmiş sayılmaz. Aksine kendisine karşı bir suç işlendiği ve bu suça ilişkin bilgiye sahip olduğu gözetildiğinde, bunu yetkili makamlara bildirmekle yükümlüdür. Aksi hâlde Türk Ceza Kanunu'nun 278. maddesi uyarınca suçu bildirmeme suçunu işlemiş olur. Bunun yanı sıra siber saldırı sonucunda üçüncü kişilere ait veriler de ihlâl edilmişse, mağdurun veri sorumlusu sıfatıyla 6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu kapsamında idarî makamlara ihbarda bulunma yükümlülüğü bulunmaktadır. Dolayısıyla fidyeye ödemesi yapılmasının, devletin kovuşturma yetkisine müdahale teşkil ettiğinden bahsedilemez.

Açıklanan bu gerekçelerle, siber risk sigortaları kapsamında siber saldırı sonucunda bilgisayar korsanlarına ödenecek fidyeye bedelinin sigorta teminatı kapsamına alınmasının Türk Ticaret Kanunu'nun 1404. maddesine aykırılık teşkil etmeyeceği kanaatindeyiz.

Siber risk sigortası kapsamında fidyeye bedeli teminat altına alınmamış olsa bile teminat altına alınan rizikolardan birisinin gerçekleşmesi durumunda, bu rizikonun gerçekleşmesinden kaynaklı olarak doğacak zararların bilgisayar korsanlarına yapılacak bir fidyeye ödemesi kapsamında tamamen önlenmesi veya rizikonun gerçekleşmesiyle doğan zararın en aza indirgenmesi mümkünse, sigorta ettirenin Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesi uyarınca koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında bilgisayar korsanlarına fidyeye ödemesi yapması gerekip gerekmediğinin üzerinde durulmalıdır. Sigorta ettiren, koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında "imkânlar ölçüsünde" önlemler almalıdır. Koruma ve kurtarma yükümlülüğü, sadece sigorta teminatına dahil olan bir rizikodan kaynaklanan ve sigorta sözleşmesi kapsamında tazmin edilmesi gereken zararlar bakımından söz konusudur.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca sigortacı, sigorta ettirenin zararın önlenmesi ve azaltılması külfeti kapsamında yaptığı makul giderleri, bunlar faydasız kalmış olsalar bile, sigorta tazminatından veya bedelinden ayrı olarak tazmin etmekle yükümlüdür. Yapılan giderlerin makul olup olmadığı, somut olayın şartlarına göre söz konusu önleme başvurulduğu anın koşullarına göre değerlendirilir. Gider, sigorta ettirenin kendi rızasıyla zararın önlenmesine yönelik aldığı tedbirler doğrultusunda kendi malvarlığında meydana

gelen eksilmedir. Yapılan fidye ödemesi, sigorta teminatı kapsamındaki bir “zararı engellemeye veya azaltmaya yönelik” olarak yapılmışsa, bu ödemenin Kanun’un 1448. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca gider olarak nitelendirilmesi mümkündür.

Sigorta ettiren tarafından zararın engellenmesi ve azaltılması yükümlülüğü kapsamında yapılan giderlerin sigortacı tarafından tazmin edilebilmesi için, bu giderlerin ayrıca “makul” olması gerekmektedir. Fidyeye ödemesinin makul olup olmadığı, somut olayın özelliklerine göre ve fidyenin ödendiği an esas alınmak suretiyle değerlendirilir. Bu değerlendirme yapılırken, somut olayda fidye ödemesi için verilen süre, sisteme başka şekilde erişimin mümkün olup olmadığı, zararın başka bir şekilde önlenmesi veya azaltılması ihtimalinin bulunup bulunmadığı gibi hususlar dikkate anılır.

Sigortacının zararın önlenmesi ve azaltılması için yapılan giderleri tazmin yükümlülüğünün kapsamı bazı yabancı hukuk sistemlerinde olduğu gibi sigorta tazminatı veya sigorta bedeliyle sınırlandırılmamıştır. Ancak bu durum, sigortacının tazminle yükümlü olduğu giderlerin miktar bakımından da bir sınırı olmadığı şeklinde yorumlanmamalıdır. Sigorta ettiren tarafından koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında yapılan giderlerin tazmin edilmesi için makul olmaları şartı aranmıştır. “Makul olma” aynı zamanda kural olarak yapılan giderlerin miktar olarak, önlenen veya azaltılan zarara oranla daha düşük olmasını gerektirir. Ayrıca sigortacı, sadece teminat kapsamındaki zararların önlenmesi ve azaltılması için yapılan giderleri tazminle yükümlüdür. Bu nedenle sigorta bedelini aşan bir zarar engellenmişse veya alınan önlemlere rağmen sigorta bedelini aşan bir zarar meydana gelmişse, teminat kapsamını aşan kısım da gözetilerek toplam (olası) zarar ile teminat kapsamındaki zarar miktarı oranlanarak koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında yapılan giderlerin bu oranda tazmin edilmesi gerekir.

Siber risk sigortası kapsamında sigorta ettirenin/sigortalının bilişim teknolojileri sistemlerini ele geçiren bilgisayar korsanlarına yaptığı fidye ödemelerinin, koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında sigortacı tarafından tazmini gereken bir gider olarak kabul edilebilmesi için öncelikle bu fidye ödemesinin Türk Ticaret Kanunu’nun 1448. maddesinin birinci fıkrası uyarınca zararın önlenmesi veya azaltılması için yapılması gerekmektedir. *Ex ante* yapılacak bir değerlendirme sonucunda alınan tedbirlerin, zararın önlenmesi veya azaltılması için gerekli olduğu tespit edilirse, sigortacının bu tedbirler için yapılan giderleri taz-

min etmesi gerekir. Ancak tazmin edilecek giderlerin, aynı zamanda miktar bakımından da makul olması gerekir. Ödenen fidye bedelinin makul olduğunu ispat yükü sigorta ettirendedir. Ödenen fidye bedelinin makul olup olmadığı değerlendirilirken, fidye bedelinin ödenmesi nedeniyle önlenen veya azaltılan zararın miktarı, meydana gelen ve önlenen/azaltılan zararın ne kadarının sigorta teminatı kapsamında olduğu, yapılan fidye ödemesiyle teminat kapsamında olmayan zararların da (kısmen de olsa) önlenip önlenmediği gibi hususlar dikkate alınmalıdır.

Koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında yapılan giderlerin tazmini bakımından sigortacının talimatıyla fidye ödemesinde bulunması durumunda, yapılan giderlerin miktarından bağımsız olarak sigortacının fidye bedeli olarak ödenen meblağın tamamını tazmin etmesi gerekir. Aksinin kabulü çelişkili davranma yasağına ve iyiniyet ilkesine aykırı olur. Zira Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinin birinci fıkrasıyla sigorta ettiren, zararın önlenmesi ve azaltılması hususunda olabildiğince sigortacının talimatlarına uymakla yükümlü kılınmıştır.

Fidyeye bedeli ödenmesine rağmen bilgisayar korsanlarının sisteme yeniden erişilmesini sağlayacak anahtar şifreyi mağdur sigortalıya vermemesi veya siber saldırı sonucunda elde edilen üçüncü kişilere ait verilerin ifşa edilmesi mümkündür. Bu gibi durumlarda fidye bedelinin ödenmesine rağmen zarar meydana gelir. Bu gibi durumlarda zararın önlenmesi ve azaltılması için fidye ödemesi yapılmışsa, sigortacı yapılan fidye ödemesinin faydasız kalmasından bahisle giderleri tazmin yükümlülüğünden kurtulamaz. Zira Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca sigortacı, faydasız kalmış olsalar bile koruma ve kurtarma yükümlülüğü kapsamında yapılan makul giderleri tazmin etmekle yükümlüdür.

KAYNAKÇA

Adıgüzel B, 'Sigorta Hukukunda Sözleşme Serbestisi İlkesinin Sınırları Bakımından Türk Ticaret Kanunu ve Tasarı Hükümlerinin Karşılaştırılması', Halûk Konuralp Anısına Armağan C. III, (1st edn, Yetkin Yayınları 2009) 1-46

Akbulut P, Borçlar Hukukunda Kesin Hükümsüzlük Yaptırımının Amaca Uygun Sınırlama (Teleolojik Redüksiyon) Yöntemi ile Daraltılması (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2016)

Akıntürk T and Ateş D, Borçlar Hukuku (30th edn, Beta Yayıncılık 2022)

Antalya G, Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. V/1, 1, (2nd edn, Seçkin Yayınları 2019)

Ayan M, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (12th edn, Adalet Yayınları 2020)

Ayhan R, Çağlar H and Özdamar M, Sigorta Hukuku (6th edn, Yetkin Yayıncılık 2023)

Aziz H and Özcan HA, ‘Sigorta Hukukunda Sözleşme Özgürlüğü Ve Zorunlu Sigortalar’, MESTEK 2016 - 3. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresi 28-30 Nisan 2016, Aydın, 236-249

Bahtiyar M, ‘Sigorta Poliçesi Genel Koşulları’, (1997) 2 (19) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 89-108

Bilgeç H, ‘Sözleşme Özgürlüğünün Sınırlandırılmasına İlişkin Anayasal İlkeler Işığında Zorunlu Sigortaların Belirlenmesi Usulünün Değerlendirilmesi’, (2021) 2 (23) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 959-1000

Can M, “Gözden Geçirilmeye Muhtaç Hükümler Var Mı” Sorusu Çerçevesinde 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Sigorta Sözleşmesinin Tabi Olduğu Hukukî Esaslar (1st edn, İmaj Yayınevi 2012)

Cebeci İ, “‘Türkiye’de Siber Risk Sigortalarına İlişkin Bir Değerlendirme’, (2021) 1 (56) Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi 163-188

Çeker M, Sigorta Hukuku, (26th edn, Karahan Kitapevi 2023)

Çelik S and Çelikaş B, ‘Güncel Siber Güvenlik Tehditleri: Fidyeye Yazılımlar’, (2018) 5 (3) Cyberpolitik Journal 105-132

Debacher J, ‘Ransomware’, (2002) 1 (6) Georgetown Law Technology Review 300-310

Demir Ş, ‘TTK Tasarısı’nın Sigorta Sözleşmesinin Hükümlerine İlişkin Maddeleri ile Getirilen Düzenlemelerin Değerlendirilmesi’, (2009) 84 (22) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 319-346

Demirel M, ‘Alman Hukukuyla Karşılaştırmalı Yardım Hareketleri’ (2017) 2 (5) Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi 119-161

Doğan M, Sözleşme Özgürlüğünün Emredici Hukuk Kuralları Çerçevesinde Sınırlandırılması (1st edn, Turhan Kitapevi 2021)

Emiralioglu F, ‘Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin Sigorta Ettirenin Rizikonun Gerçekleşmesindeki Kusurunun Etkisine Dair E. 2016/646 K. 2016/1427 Sayılı Kararının İncelenmesi’ (2022) 49 (13) Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 585-608

Eren F, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (27th edn, Yetkin Yayıncılık 2022)

Eren F and Dönmez Ü, Eren Borçlar Hukuku Şerhi C. I (1st edn, Yetkin Yayınları 2023)

French CE, ‘Insuring Against Cyber Risk: The Evolution of an Industry’, (2018) 3 (122) Penn State Law Review 607-611

Furrer A, Müller-Chen M and Çetiner B, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (2nd edn, Oniki Levha Yayınları 2022)

Gökçen A, Balcı M, Alşahin ME and Çakır K, Ceza Muhakemesi Hukuku (4th edn, Adalet Yayınları 2020)

Güçlü HM, Seleş ÖF and Kayhan İ, Sigorta Hukuku (1st edn, Adalet Yayınları 2021)

Gümüş MA, Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri (1st edn, Yetkin Yayıncılık 2021)

Günay MB, Sigorta Hukuku (4th edn, Seçkin Yayıncılık 2022)

Hatemi H, Hukuka ve Ahlâka Aykırılık Kavramı ve Sonuçları (1st edn, Sulhi Garan Matbaası 1976)

Hatemi H and Gökyayla E, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (5th edn, Filiz Kitapevi 2021)

Kaigorodova G, Mustafina A, Pyrkova G, Vyukov MG and Davletshina LM, ‘Cyber Risks for Insurance Company’, in Svetlana Ashmarina (Ed), Anabela Mesquita (Ed) and Marek Vochozka (Ed), Digital Transformation of the Economy: Challenges, Trends and New Opportunities (Springer 2020) 669-677

Kara H, Sigorta Hukuku (2nd edn, Oniki Levha Yayınları 2021)

Karayazgan A, Hukuki Yönüyle Siber Riskin Sigorta ve Reasüransı (Makalelerim İşığında) (1st Edt., Legal Yayıncılık 2020)

Kartal S, Sigorta Hukukunda Sözleşme Özgürlüğüne Aykırı Hükmelerin İncelenmesi (1st edn, Yetkin Yayıncılık 2021)

Kaşak FE, Sözleşme Özgürlüğünün Sınırı Olarak Kanunun Emredici Hükümlerine Aykırılık (2nd edn, Oniki Levha Yayınları 2021)

Kayaöz ZB, Sigorta Hukukunda Tazminat Avansı ve Gider Avansı (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2023)

Kılıçoğlu AM, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (26th edn, Turhan 2022)

Kocayusufpaşaoğlu N, Hatemi H, Serozan R and Arpacı A, Borçlar Hukuku Genel Bölüm C. I (7th edn, Filiz Kitapevi 2017)

Köroğlu Ölmez B, ‘Sigorta Sözleşmelerinde Ahlâka Aykırılık: Genelev Örneği’, (2022) 2 (12) Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1047-1074

Langheid T and Rixecker R, Versicherungsvertragsgesetz: VVG (3rd edn, C. H. Beck Verlag 2022)

Langheid T and Wandt M, Münchener Kommentar Versicherungsvertragsgesetz: VVG Bd. I, (7th edn, C. H. Beck 2022) (Yazar, MüKo-VVG)

Memiş T, Sigorta Sözleşmesi Şartlarının Yargısal Denetimi (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2016)

Mukhopadhyay A, Chatterjee S, Saha D, Mahantı A and Sadhukhan SK., ‘Cyber-risk decision models: To insure IT or not’, (2013) 56, Decision Support Systems 11-26

Oğuzman MK and Öz T, Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. I (20th edn, Vedat Kitapçılık 2022)

Omağ MK, ‘Özel Sigorta Hukukunda Sigorta Ettirenlerin Korunması/Himayesi’, Özel Sigorta Hukukuna Hakim İlke ve Kurumlar (1975-2016) Makaleler-Tebliğler (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2019) 395-422

Örs MN, Sözleşme Özgürlüğünün Sınırı Olarak Emredici Hükümlere Aykırılık, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2004

Özberk VÖ, Doğan K and Bacaksız P, Ceza Muhakemesi Hukuku (14th edn, Seçkin Yayınları 2021)

Özdamar M and Doğan B, Sigorta Hukuku (1st edn, Seçkin Yayıncılık 2020)

Öztürk B. (Ed.), Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku (15th edn, Seçkin Yayınları 2021)

Podolak GD, 'Insurance For Cyber Risks: A Comprehensive Analysis Of The Evolving Exposure, Today's Litigation, And Tomorrow's Challenges', (2015) 2 (33) Quinnipiac Law Review 370-409

Prölss ER and Martin A, Versicherungsvertragsgesetz: VVG (31rd edn, C.H. Beck Verlag 2021) (Yazar, Prölss and Martin-VVG)

Rüffer W, Halbach D and Schimikowski P, Versicherungsvertragsgesetz - Handkommentar (4th edn, Nomos Verlag 2020)

Shettya S, McShanea M, Zhangb L, Kesanb JP, Kamhouac CA, Kwiatc K and Njilla LL, 'Reducing Informational Disadvantages to Improve Cyber Risk Management', (2018) (43) The Geneva Papers on Risk and Insurance 224-238

Sheuermann JE, 'Cyber Risks, Systemic Risks, and Cyber Insurance', (2018) 3 (122) Penn State Law Review 613-643

Sieg O and Schillbach D, 'Versicherbarkeit von Lösegeldzahlungen in der Cyberversicherung unter Berücksichtigung privatrechtlicher Beschränkungen der Vertragsfreiheit', (2023) 12 Versicherungsrecht 745-751

Staudinger A, Halm WE and Wendt DH., Versicherungsrecht (3rd edn, Nomos Verlag 2023) (Yazar, Staudinger-VVG)

Şağban EE, 'NFT'ler Özelinde Siber Sigortaya Bir Bakış', (2021) 2 (3) Bilişim Hukuku Dergisi 430-493

Şenocak K, 'Mal Sigortalarında Sigorta Ettirenin Zararı Önleme ve Azaltma Vecibesi', (1995) 1 (44) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 365-424 (Zararı Önleme)

Şenocak K, "Sigorta Ettirenin Zararı Önleme ve Azaltma Külfetine İlişkin Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi", XXVIII Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, 27 Aralık 2014, 43-58 (Sempozyum)

Tekinay SS, Akman S, Burcuoğlu H and Altop A, Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler (7th edn, Filiz Kitapevi 1993)